

SEANCES DU LUNDI 24 MARS 1986
VERGADERINGEN VAN MAANDAG 24 MAART 1986ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU SOIR
AVONDVERGADERING

SOMMAIRE:

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi.

Reprise de la discussion de l'article premier. — *Orateurs*: Mmes Van Puymbroeck, Rifflet-Knauer, M. Martens, Premier ministre, MM. de Wasseige, A. Geens, p. 664.

A l'article 1er: *Orateurs*: M. Van In, M. Martens, Premier ministre, p. 670.

A l'article 1er, premier alinéa: *Orateurs*: M. Trussart, M. Martens, Premier ministre, M. Collignon, p. 672.

A l'article 1er, 1°: *Orateurs*: M. Collignon, M. Martens, Premier ministre, M. de Wasseige, p. 673.

A l'article 1er, 1°, e: *Orateurs*: M. Egelmeers, M. Martens, Premier ministre, p. 675.

A l'article 1er, 1°, d: *Orateurs*: M. Schoeters, M. Martens, Premier ministre, MM. Wyninckx, Pataer, p. 675.

INHOUDSOPGAVE:

ONTWERP VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.

Hervatting van de beraadslaging over artikel 1. — *Sprekers*: de dames Van Puymbroeck, Rifflet-Knauer, de heer Martens, Eerste minister, de heren de Wasseige, A. Geens, blz. 664.

Bij artikel 1: *Sprekers*: de heer Van In, de heer Martens, Eerste minister, blz. 670.

Bij artikel 1, eerste alinea: *Sprekers*: de heer Trussart, de heer Martens, Eerste minister, de heer Collignon, blz. 672.

Bij artikel 1, 1°: *Sprekers*: de heer Collignon, de heer Martens, Eerste minister, de heer de Wasseige, blz. 673.

Bij artikel 1, 1°, e: *Sprekers*: de heer Egelmeers, de heer Martens, Eerste minister, blz. 675.

Bij artikel 1, 1°, d: *Sprekers*: de heer Schoeters, de heer Martens, Eerste minister, de heren Wyninckx, Pataer, blz. 675.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Mouton et Nicolas, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Mouton en Nicolas, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 19 h 35 m.

De vergadering wordt geopend te 19 u. 35 m.

ONTWERP VAN WET TOT TOEKENNING VAN BEPAALDE
BIJZONDERE MACHTEN AAN DE KONING*Hervatting van de beraadslaging over het eerste artikel*PROJET DE LOI ATTRIBUANT CERTAINS POUVOIRS SPECIAUX
AU ROI*Reprise de la discussion de l'article premier*

De Voorzitter. — Wij hervatten de bespreking van het eerste artikel van het ontwerp van wet tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.

Nous reprenons la discussion de l'article premier du projet de loi attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi.

Het woord is aan mevrouw Van Puymbroeck.

Mevrouw Van Puymbroeck. — Mijnheer de Voorzitter, voelen we ons niet akkoord met het principe van de bijzondere machten onder de huidige omstandigheden, dan maken we ons al evenveel zorgen over de inhoud en wat er aan bedoelingen kan achtersteken.

In de allereerste zin van het ontwerp in kwestie wordt al onmiddellijk gesproken over de «gezondmaking van de openbare financiën».

Artikel 1, 5°, van de wet van 2 februari 1982 verleende de bevoegdheid om «de openbare uitgaven te beheersen en te beperken». Dat gebeurde ook in artikel 1, 1°, van de wet van 6 juli 1983. We hebben in dat licht even een blik geworpen op enkele kabinetskosten om te zien hoe deze kosten «beheerst en beperkt» werden.

Het kabinet van Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan het ministerie van Justitie onder leiding van minister Gol, kostte in 1982 30,8 miljoen, in 1984 60,4 miljoen en in 1985 58,7 miljoen.

Hetzelfde kabinet ondergebracht bij het ministerie van Sociale Zaken van minister Dehaene kostte in 1982 34,4 miljoen en in 1985 48,9 miljoen.

Het ministerie van Verkeerswezen met als titularis minister De Croo kostte in 1982 29 miljoen en in 1985 43,6 miljoen.

Het ministerie van Buitenlandse Betrekkingen kostte in 1982 48,7 miljoen, in 1985 53,7 miljoen, en het departement van Buitenlandse Handel kostte in 1982 21,4 miljoen en in 1985 37,8 miljoen.

Ik kan deze lijst voortzetten, maar bij gebrek aan tijd zal ik mij tot deze voorbeelden beperken. De andere cijfers liggen trouwens in dezelfde zin. Hieruit blijkt dat drie kabinetten in 1985 80 tot 82 pct. duurder waren dan in 1982.

Eén kabinet was 68 pct. duurder, één was 50 pct. duurder, één was 45 pct. duurder, één was 32 pct. duurder en, ere wie ere toekomt, het kabinet van Buitenlandse Betrekkingen deed, rekening houdend met de muntontwaarding, met zijn 10,2 pct. groei, eigenlijk een besparing. Ook stellen we vast dat er voor de acht kabinetten die ik controleerde in 1985 een vermindering is van 7,5 miljoen uitgaven ten opzichte van 1984, toen de cijfers nog hoger lagen. Als men de bezetting van die kabinetten vergelijkt met de medewerking waarover een senator beschikt, dan kan men zich afvragen in hoever dit verschil verantwoord is. Aanvullend vragen we ons af hoeveel van de kabinetsmedewerkers nog een vaste benoeming in de administratie kregen vóór de legislatuur ten einde liep. Graag zouden wij ook van de Eerste minister vernemen of deze kabinetsmedewerkers vroeger al in de administratie werkten; in hoever het Vast Wervingssecretariaat bij de benoemingen betrokken werd; hoeveel mensen met dezelfde graad door hen vervangen werden; of hun benoemingen supplementair waren. Hoeveel miljoenen werden er uitbetaald aan wedden en vergoedingen voor deze extra benoemde medewerkers?

Ik had spijtig genoeg niet de tijd om verdere vergelijkingen te maken, maar dit geeft toch wel een aanwijzing. De inleveringen dienen zich normaal met een minteken aan, maar in de genoemde ministeriële kabinetten treft men een plusteken aan. Dat staat in schrilte tegenstelling met wat de bevolking ondervindt. Het doet ons ook twijfelen aan het zinvolle gebruik van de gevraagde volmachten.

Kijken we nu even naar de artikelen zelf. Het interprofessioneel akkoord kan enkel verbindend worden verklaard voor «zover het de handhaving van het concurrentievermogen verzekert». Wat betekent dat eigenlijk? In dit wetsontwerp lezen we onder 1, a, : Er moet een norm vastgesteld worden in vergelijking met het gemiddelde van onze voor-

naamste handelspartners; onder b: Daartoe wordt overleg gepleegd met representatieve organisaties van werknemers, ondernemingen, middenstand en landbouw. De verbruiker is dus uitgesloten.

Onder c staat dat er rekening wordt gehouden met de KMO's.

Er wordt een kader bepaald voor onderhandelingen die kunnen gaan over bevordering van tewerkstelling, een soepele werking van de arbeidsmarkt, inkomensvorming en koopkracht, en in ondernemingen met gunstige bedrijfsresultaten kan naast «aanvullende tewerkstelling» ook over «participatie van de betrokken werknemers» worden gesproken.

Onze concrete vraag is: welke kosten worden wel en welke worden niet ingerekend om ons «concurrentievermogen» te bepalen?

Wat kost een produkt qua huisvuilverwijdering en bestrijding van de luchtvervuiling en van de waterverontreiniging? Wat kost het aan veiligheid, gezondheid, stilte, schoonheid, aan onvervangbare grondstoffen? Wat kost het aan noodzakelijke milieuzuivering? Soms neemt de overheid die kosten voor haar rekening; denken we bijvoorbeeld aan research voor kernenergie, voor kernafval. Soms worden ze niet gedekt, en gaan ze ten koste van het algemeen welzijn, denken we bijvoorbeeld aan Phillips Petroleum en de veroorzaakte stankgolven, of ten koste van een onvervangbaar kapitaal, bepaalde schaarse grondstoffen.

Vervuiling van ons leefmilieu neemt onvoorstelbare afmetingen aan. Zo wordt bijvoorbeeld de lucht boven ons als een grote riool behandeld. Professor L.J. Battan uit Arizona zegt in zijn boek: *The nuclear sky: a meteorologist looks at Air Pollution*: «Gassen worden in de atmosfeer losgelaten in de onjuiste veronderstelling dat de wind, zoals een rivier, niet alleen de afvalprodukten zou wegvoeren, maar ze onderweg ook op de een of andere manier zou zuiveren. Het gevolg is dat er in de lucht zo'n tien miljoen ton aan vaste vervuilingbestanddelen rondrijft. Maar er is een grens aan wat de eindige atmosfeer veilig kan verspreiden: wat naar boven gaat moet eens weer naar beneden komen». Is de zure regen daar al geen duidelijk teken van?

Als we daar geen rekening mee houden, scheppen we problemen voor de toekomst die, ook financieel, zwaarder zullen wegen dan die welke we nu op te lossen hebben.

Wat we doen is *kurieren am Symptom*. We zoeken niet naar de fundamentele oplossing. Het vrijwaren van ons concurrentievermogen lijkt wel het eerste doel te zijn. Maar in de bepaling van dat concurrentievermogen ontbreekt wel het een en het ander. Een produkt wordt niet alleen begerenswaardig door een lage prijs, maar ook door zijn kwaliteit, zijn geschiktheid voor het doel waarvoor het moet dienen, zijn gebruiksveiligheid, zijn echte behoeftebevrediging. Dat zijn zoveel elementen waar de fabrikant moet voor zorgen. In welke mate doet hij dat, hoever reikt zijn creativiteit of die van zijn bedrijf? Levert hij op tijd? Deze elementen zijn minstens even belangrijk als de loonkost en de eindprijs.

Moeten we niet in de eerste plaats de vraag stellen: waar willen wij naartoe in de toekomst? Wij moeten onszelf kritisch gaan bevragen over wat we echt nodig hebben, dus wat we willen maken, hoe we het willen maken, zonder milieuvervuiling, arbeidveilig, zonder verspilling van zeldzame grondstoffen, waar we het willen maken, rekening houdend met de mogelijkheden en de noden van de streek, met de mogelijkheden van vervoer, met de uiteindelijke bestemming. Als wij dat niet doen, dan gaan we regelrecht naar een onleefbare wereld met een hoop overbodige spullen. Hiermee rekenen hoeft helemaal niet te betekenen minder werkgelegenheid, wel verantwoorde en zinvolle werkgelegenheid, zodat ook de arbeider weer weet dat hij een taak heeft in de gemeenschap waarin hij leeft.

Wat doen we in ons land op gebied van het «REV», rationeel energieverbruik? In 1982 ging 67 pct. van het geld voor wetenschappelijk onderzoek in verband met energie in België naar nucleair onderzoek, in concrete cijfers 2 357 miljoen op een totaal van 3 517 miljoen. Voor alternatieve energie werd 240 miljoen uitgetrokken, dit is 6,9 pct., en voor energiebesparing 227 miljoen, dat is 6,4 pct. Hoe verantwoorden we, zelfs zuiver economisch gezien, een dergelijke verhouding?

Welke aandacht gaat er naar de oplossing van nieuwe of groeiende wereldproblemen, bijvoorbeeld woestijnvorming, verzilting en vervuiling van waterlopen, luchtverontreiniging, zure regen en al zijn gevolgen, het door bewoonde gebieden vervoeren van gevaarlijke afvalprodukten, dumpingpraktijken, ontbossing, giftige uitwasemingen en ga zo maar voort. We hebben weinig geleerd van Bhopal en Los Alfaquez.

Het zoeken naar ecologisch evenwicht is, enerzijds, een noodzaak willen we overleven en is, anderzijds, een nieuwe economische kans die geboden wordt. Volgens Leontieff zouden ongeveer 5 pct. van de natio-

nale investeringen en ongeveer 1,5 pct. van het nationaal inkomen nodig zijn om de huidige milieuvervuiling technisch op te lossen.

Het zou evenwel tegelijkertijd vele duizenden mensen werk geven.

In dit verband graag nog een verwijzing naar de kringloopindustrie, die in ons land nog veel te weinig aandacht krijgt, naar de kansen, en tegelijkertijd de vraag naar de grenzen, van de biotechnologie. Wat doen we bijvoorbeeld, met de tabakindustrie? Wegen de taksen die betaald worden op tegen de schade die tabak veroorzaakt aan de volksgezondheid?

Hoe zien wij rijkdom? Is het alleen maar veel hebben of betekent het ook « wel-zijn »? Streven we niet het eerste na ten koste van het tweede? Wij vonden in geen enkel van de punten van artikel 1 iets terug van het streven naar dat noodzakelijk evenwicht tussen welvaart en welzijn, nodig voor een menswaardig bestaan.

Het bedrijfsleven had stimuli nodig en heeft die ook gekregen. Daar gaan we mee akkoord. Het bedrijfsleven heeft ook plichten tegenover de gemeenschap. Hoe heeft het zich hiervan gekwetend?

We stellen vast dat er 1,5 miljard matiging werd gestort in het Fonds voor tewerkstelling in plaats van de 2,6 miljard die logischerwijze dienden te worden betaald, naar wij menen na alle onderhandelingen die afwijkingen toestonden en waarbij ook de vakbonden betrokken waren. Is er een controle geweest op wat te weinig is gestort?

Onze bedrijven doen het de jongste tijd niet zo goed op de buitenlandse markten. Onze uitvoerprijzen bleven onveranderd of verhoogden, niettegenstaande de betere concurrentiesituatie: de gemiddelde winstmarges stegen bij gelijke of verminderde omzet. Met iets lagere prijzen en een grotere omzet zou de winst even groot zijn, maar er zou meer werkgelegenheid worden geschapen en dus minder nationale schuld.

Wat met de sociale verantwoordelijkheidszin van onze bedrijfsleiders? Een bedrijf mag nooit een doel op zichzelf worden maar heeft ook een functie, een taak zowel ten opzichte van de verbruiker, de werknemer, als ten opzichte van de gemeenschap in haar geheel. Het uiteindelijke doel van het bedrijf en van het beleid moet gericht zijn op een welzijnsconomie: dat is op de verhoging van de kwaliteit van het bestaan. Zonder deze betrachtiging heeft de verhoging van ons welvaartsspeel geen zin.

Dit veronderstelt dat de economie aandacht heeft voor de mens in zijn arbeid en dat ze, in de ruime zin van alle sociaal-economische activiteit, voor « volledige tewerkstelling » moet instaan.

Iedereen heeft immers recht op arbeid, meer zelfs, op zinvolle arbeid in de dubbele zin van het woord: de arbeid moet mensontwikkend zijn, de arbeid moet voor de gemeenschap nuttig en waardevol zijn.

Door te streven naar het eerste, subjectieve doel, zullen we tegelijkertijd de creativiteit bevorderen, zal de mens zijn kwaliteiten beter kunnen gebruiken en ontwikkelen, waardoor nieuwe mogelijkheden en werkgelegenheid zullen ontstaan.

Volledige werkgelegenheid lijkt niet te kunnen worden verzekerd door economische groei alleen, door hogere rentabiliteit van de ondernemingen alleen, door verkorting van de arbeidstijd alleen. Dus zullen we naar een combinatie moeten zoeken.

Hier heeft de overheid ook een politieke verantwoordelijkheid en zal ze afspraken of contracten moeten maken met, verplichtingen moeten opleggen aan de grote ondernemingen, multinationals, holdings in verband met de correlatie tussen groei, winst — liefst voor overdracht naar het buitenland — en werkgelegenheid, en zal ze moeten controleren.

Zo lang arbeid nodig is om in de behoeften van de maatschappij te voorzien en belangrijk is voor de maatschappelijke waardering van de persoon, moet iedereen zinvolle arbeid kunnen vinden. Dit betekent tegelijkertijd een drastische werktijdverkorting, arbeidsherverdeling en het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen zowel in de bedrijven als in de *non-profit*-sector. Naast de loonarbeid zouden mensen tegen een verzekerd inkomen de kans moeten krijgen om « anders-werk » te vinden, bijvoorbeeld in milieu- of welzijnswerk, in thuisgezondheidszorg, in wijkherstellingsateliers enzovoorts.

Stimuli voor de bedrijven die enkel gepaard zouden gaan met arbeidskostende investeringen en geen aandacht hebben voor arbeidschepping, remmen, zelfs als ze de export bevorderen, de kansen af op de vraag van de binnenlandse markt. Als dezelfde restrictieve economische politiek gevoerd zou worden op alle Europese en op internationale markten, zouden we overal hetzelfde verschijnsel krijgen en zou automatisch onze kansen op export verkleinen of quasi verdwijnen.

Vandaar ook het belang van het rapport van Ball en Albert voor het Europese Parlement op 31 augustus 1983, waar ze pleitten voor een

Europees gecoördineerd herstelplan. Door daaraan mee te werken, zou België zeker nieuwe kansen krijgen. Een werkelijk Europese markt en een Europees muntsysteem uitbouwen, gemeenschappelijk Europees wetenschappelijk onderzoek verwezenlijken, gemeenschappelijke normen voor de bescherming van het leefmilieu en van de verbruiker vastleggen, zijn, ook economisch gezien, belangrijke stappen.

Ook zouden we de aandacht willen vestigen op artikel 1, 1°, dat bepaalt dat « vrij kan worden onderhandeld over sectoriële of bedrijfsakkoorden met betrekking onder meer tot de soepele werking van de arbeidsmarkt ». Met de woorden « versoepeling » en « flexibiliteit » wordt de jonste jaren gegoocheld. Er wordt beweerd dat de syndicaten en regeringen te veel in regels vastgelegd hebben waardoor de marktkrachten onvoldoende zouden kunnen spelen. De industriële leiders vinden dat ze meer vrijheid nodig hebben. Maar dat zij zelf dikwijls het marktmechanisme proberen te omzeilen door bijvoorbeeld, aan de overheid beschermende handelsmaatregelen, of uitzonderlijk goedkope kredieten te vragen, door kartelvorming en onderlinge prijsafspraken, verzwijgen ze heel zedig.

Versoepeling op de arbeidsmarkt betekent onder andere een soepele regeling van de arbeidstijd mogelijk maken, de omschakelingsmogelijkheden vergroten, herscholing voor nieuwe beroepen mogelijk maken, evenals verlenging van de bedrijfstijd.

Dit alles kan goed zijn op voorwaarde dat de juridische bescherming van de arbeider niet wordt verminderd door bijvoorbeeld, aantasting van zondags- en nachtrust, meer ploegenarbeid, preciaire en wisselende opeenvolgende contracten van beperkte duur, verkorting van de opzegtermijnen enzovoort. En in dezelfde geest kan er worden onderhandeld over inkomensvorming en de koopkracht; in de praktijk wil dit zeggen dat grotere loonverschillen mogelijk worden, afhankelijk van de beschikbaarheid van bepaalde arbeiders, dat minimumlonen en sociale-zekerheidsuitkeringen kunnen verlagen.

Versoepeling kan nuttig zijn, maar die mag dan niet in één richting werken: er is een versoepeling waarbij de technische mogelijkheden worden aangepast aan de mens, maar nu vraagt men dat de mens die werknemer is zich zou aanpassen aan het concurrentievermogen en aan de technologie. Houdt men ook rekening met de weerslag die deze hervorming zal hebben op de mens als persoon, zijn ontwikkelingskansen, zijn familiaal en sociaal leven?

Welke nieuwe perspectieven worden er geboden aan de mens-werknemer? Wat zijn de vooruitzichten? Het staat vast dat er voor ons grenzen zijn aan de flexibiliteit en dat de waarden moeten worden afgewogen. Het kan niet zomaar.

Ik zou ook even willen wijzen op het grote aandeel van de vrouwen in de werkloosheid: 267 051 vrouwen tegenover 198 821 mannen in januari van dit jaar, maar mijn collega mevrouw Aelvoet zal hier verder op ingaan.

141 994 volledig uitkeringsgerechtigden waren jonger dan 25 jaar. Zelfs als er later kansen komen, dan zullen ze de ervaring en de handeling missen. Dan zullen ze wanneer ze 30 of 32 jaar oud zijn, moeten beginnen als schoolverlaters. Kijk maar naar de advertenties in de dagbladen: « minstens twee jaar ervaring vereist », of « minstens drie jaar ervaring » of « minstens vijf jaar ervaring ».

Zeker op dit gebied moeten alternatieve kansen worden aangemoedigd en zelfs geschapen, zoniet zal over tien jaar deze zogenoemde « verloren generatie » zwaar drukken op onze verouderende maatschappij. Bedrijven verdedigen hun belangen, maar soms dekken de belangen van de gemeenschap en van de bedrijven elkaar niet. Bedrijven hebben soms onderling tegenstrijdige belangen; ook deze onderlinge strijd kan werkplaatsen kosten.

Om al deze redenen willen wij onze concurrentiepositie zomaar niet verbeteren ten koste van om het even wat, ons aandeel in de markt niet vergroten door bijvoorbeeld het uitbouwen en vergroten van wapen- of munition-export, door een toenemende productie van milieubelastende producten. Het doel heiligt de middelen niet.

Energie, milieu en hongerproblemen zijn er over heel de wereld. Laten wij onze wetenschappelijke opzoekingen en investeringen, technologie, en creativiteit in grotere mate hierop richten: we zullen daardoor niet alleen onze eigen problemen dichter bij een oplossing brengen, maar er nog anderen mee helpen ook. (*Applaus op de banken van Agalev, Ecolo, de Volksunie en op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Rifflet.

Mme Rifflet-Knauer. — Monsieur le Président, je tenterai de parler très brièvement du problème de la compétitivité que nous finissons d'analyser ce soir.

La faiblesse de l'économie belge n'est-elle pas, avant tout, une faiblesse structurelle qui a été masquée dans la période de haute conjoncture mondiale des années 60 mais qui était déjà visible dans les années 50? Je me souviens du congrès extraordinaire de la FGTB en 1954 qui remarquait déjà que la Belgique vivait sur ses industries traditionnelles et investissait beaucoup trop peu dans des industries nouvelles.

La situation s'est mondialement aggravée parce qu'un certain nombre de pays qui étaient sous-développés sont maintenant en voie de développement, aussi bien en Asie qu'en Amérique latine, et sont devenus aussi capables que nous de produire de l'acier, du ciment, des rails, des textiles, bref tout ce qui était la gloire de l'industrie belge au XIXe siècle.

Nous avons donc perdu à la fois une partie du marché mondial et une partie de notre marché intérieur car, quand le pouvoir d'achat des Belges augmente, nous savons tous qu'ils achètent des produits étrangers venant de pays technologiquement plus avancés. C'est ce qui a fait échouer la relance keynésienne des années 70.

C'est là notre problème fondamental. On a dit et redit à la Chambre, ici même au Sénat, à la concertation sociale et même dans le rapport de la Banque Nationale, qu'une norme de compétitivité ne s'attaquant qu'aux problèmes des salaires ne constituerait pas une véritable solution.

Si vous donnez encore pendant quelques années à nos industries ce ballon d'oxygène que représente la stagnation des salaires, vous leur permettrez de survivre, certes, mais cela ne suffira pas à encourager nos entrepreneurs à faire preuve de dynamisme, à se livrer à la recherche et à créer dans de nouveaux secteurs. Au contraire, cela risque de les conforter — je le crains — dans leur apathie.

De plus, il est bien évident que la stagnation des salaires a un effet pervers sur le marché intérieur. Cela a été souligné à plusieurs reprises.

Il y a deux mois, vous avez déclaré — et vos propos sont repris dans l'exposé des motifs — que seule une baisse des salaires pouvait avoir un effet sur la compétitivité.

Tiendriez-vous les mêmes propos actuellement ou bien feriez-vous d'autres promesses?

Pour réussir ce démarrage, monsieur le Premier ministre, ce ne sont pas des pouvoirs spéciaux dont vous avez besoin. Nous ne pouvons le réussir seuls. Ni M. Barre ni M. Fabius n'y sont parvenus. Je ne crois pas que M. Chirac y parvienne mieux que vous s'il continue à se battre dans le cadre national. C'est dans le cadre européen que nous devrions nous battre. Il serait plus que temps d'aborder ce problème de front. Rien n'a été dit sur ce sujet depuis deux mois. Nous sommes unanimes lorsqu'il s'agit de parler de l'Europe, mais aussi effroyablement indifférents, comme si ce problème nous avait tellement découragés que nous n'osons plus l'aborder.

Pourtant, c'est la plus importante initiative que votre gouvernement devrait pouvoir prendre. Partager les profits des programmes Eureka ou Esprit serait probablement plus utile qu'une norme de compétitivité basée sur les salaires.

Permettez-moi une autre remarque. Ce qui m'a frappé au cours des débats, c'est l'optimisme provoqué par la baisse du coût du pétrole, optimisme qui semble être partagé à droite comme à gauche.

On oublie un peu vite que cette baisse est provisoire et qu'il suffirait d'une relance économique mondiale pour qu'il y ait une nouvelle envolée des prix. Il suffit d'une augmentation relativement faible de la consommation — 10 à 20 p.c. — pour entraîner une hausse de 50 à 60 p.c. des prix.

Il importe que la baisse actuelle, bien pratique pour votre gouvernement dans l'immédiat, ne soit pas l'occasion de gaspillages nouveaux et, surtout, le prétexte à ne pas faire les progrès techniques nécessaires pour que, dans l'avenir, on épargne l'énergie. Ne replongeons pas dans cette fâcheuse habitude d'utiliser l'énergie la moins chère, qui nous rend extrêmement dépendants des producteurs du Proche-Orient.

Les problèmes de diversification et d'économie d'énergie vont continuer à se poser. Nous ne pouvons les résoudre seuls; notre fiscalité sur l'énergie ne peut être plus élevée que celle de nos principaux concurrents. C'est, une fois de plus, sur le plan européen qu'il faut agir.

Les propositions de M. Delors en ce sens ne me semblent pas avoir recueilli un enthousiasme tout particulier des ministres belges. Je le regrette. Elles témoignaient pourtant d'un certain bon sens. Il me semble indispensable de profiter de la baisse du prix du pétrole pour augmenter sa taxation et utiliser cet argent pour créer un fonds de restructuration industrielle. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Martens, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, zoals ik zoëven heb gezegd, wil ik nu een paar woorden wijden aan de algemene economische ontwikkelingen, alvorens het voorwerp van artikel 1, 1°, namelijk de concurrentiekracht, de tewerkstelling, het sociaal overleg en, eventueel, het optreden van de regering te verduidelijken.

Ik wil als eerste punt stellen, in herhaling van wat ik straks heb verklaard, dat een van de belangrijke resultaten van het gevoerde herstelbeleid tijdens de voorbije vier jaar, erin bestaat dat het geheel van onze economie opnieuw in evenwicht is met het buitenland.

Het tekort dat wij hadden in 1981, namelijk van 4,5 pct. van het bruto nationaal produkt, werd sedert 1985 omgezet in een overschot van 0,6 pct. van het BNP. Er wordt verwacht dat het in de toekomst per jaar met een half tot één procent van het BNP verder zal toenemen. Ook de netto-kapitaaluitvoer door de privé-sector is sterk verminderd en de ontleningen in deviezen door de overheid konden substantieel worden beperkt. De inflatie werd teruggebracht tot het peil van 2,5 pct., zelfs tot anderhalf procent op jaarbasis. Daarstraks hoorde ik op een nieuwsuitzending van één van de televisiezenders die om halfacht het journaal uitzenden, dat het indexcijfer met 0,20 punt is gedaald in de maand maart.

Het is zeer weinig, maar het is toch de eerste keer dat het zich voordoet sedert vele jaren. Zeer weinige landen halen op het ogenblik lagere cijfers dan wijzelf en zelfs voor de landen die lagere cijfers halen, is het verschil miniem geworden.

Ik zal nooit vergeten dat, drie maanden geleden, tijdens het investituurdebat, de laatste spreker, de heer Spitaels, zegde dat de inflatie in België is gedaald, maar nog het dubbele was van Nederland en Duitsland. Die ecart is nu vrijwel weggevallen.

De heer Van Ooteghem. — Wat is ecart?

De heer Martens, Eerste minister. — Men gebruikt die term in Nederland, mijnheer van Ooteghem, om het verschil aan te duiden. Ik heb veel meer Franse woorden geleerd in Den Haag dan in Parijs.

De globale economische groei wordt in de eerste fase ongetwijfeld beïnvloed door de herstelinspanningen. Ik heb reeds verschillende malen gezegd, en ik herhaal het, dat de verwezenlijkte economische groei in deze periode van herstelbeleid kwalitatief toekomstgericht is. Deze groei berust uitsluitend op de netto-uitvoer en op privé-investeringen. In de jaren 1982 en 1983 was de netto-uitvoer de voornaamste motor, terwijl de jongste twee jaren de investeringen van de privé-sector voor aflossingen zorgden. Dit wordt ook geïllustreerd door de jongste publicatie van het Planbureau. Tijdens de periode 1982-1985 zorgden de aan concurrentie blootgestelde economische sectoren voor de totaliteit van de economische groei, terwijl de zogenaamde beschutte sectoren globaal stagneerden. Dat is een heel belangrijk gegeven. Ook de jongste ontwikkelingen inzake werkloosheid en werkgelegenheid zijn bekend. De werkloosheidsgraad die vanaf 1983 kon worden gestabiliseerd, neemt nu ook af en de ontwikkeling is het meest gunstig voor de jongeren, terwijl de werkgelegenheid in de privé-sector sedert twee jaar opnieuw toeneemt.

Ik ben er mij van bewust dat deze resultaten slechts door zeer grote inspanningen konden worden bereikt.

Voor de drie jaren die aanvingen eind juli 1982, bij het begin dus van de vorige legislatuur en eindigden op 30 juni 1985, dat is de laatste datum met volledig beschikbare cijfers, werden volgende wijzigingen vastgesteld. Het is de eerste maal dat ik over deze globale cijfers beschik.

De heer Van Ooteghem. — Dat is toch geen goed resultaat als u pas nu over de cijfers van juni 1985 beschikt; mijnheer de Eerste minister.

De heer Martens, Eerste minister. — Daar ben ik mij ten zeerste van bewust, mijnheer Van Ooteghem.

Er is hier, terecht trouwens, geklaagd over het laattijdig beschikbaar zijn van essentiële cijfers, niet alleen van het Nationaal Instituut voor de statistiek maar ook van de RSZ, het Riziv en dergelijke. Die drie jaren, van 1982 tot 1985 dus, dat is bijzonder interessant, waren er 35 000 vervroegde oppensioenstellingen. De tewerkstellingsprogramma's, jongerenstages en de zogenaamde parallelle arbeidscircuits, leidden tot een toename met 30 000 arbeidsplaatsen. Andere programma's voor tewerkstelling, zoals het 5-3-3-programma, het zogenaamde PEP — plus één plan — en het Participatiefonds voor werklozen leidde tot 66 000 tewerkstellingen.

Dit kan ook als volgt worden uitgelegd: werkgelegenheid werd gecreëerd voor nagenoeg 96 000 personen. De vraag naar arbeidsplaatsen werd verminderd met de 35 000 personen die vervroegd op pensioen gingen en per saldo werd de volledige werkloosheid dus beïnvloed naar rata van 131 000 personen in drie jaar.

Ik wil heel in het kort, wat de overheidsfinanciën en wat de inspanning betreft tijdens de voorgaande legislatuur, het volgende zeggen: Daarstraks heb ik reeds aangehaald dat de resultaten die werden behaald voor bijna de helft werden tenietgedaan door de groeiende interestlasten die een volledige eigen dynamiek volgen en grotendeels afhangen van het verleden, zowel van het ver verwijderde verleden als van het meer recente verleden. Vanaf 1981 tot 1985 groeide de interestlast van de gezamenlijke overheid, te weten de centrale overheid, de sociale zekerheid en de lokale besturen aan met 3 pct. van het BNP, terwijl ingevolge de genomen maatregelen het tekort buiten interestlasten verminderde met 6,4 pct. van het BNP. Die 6,4 pct. inspanning van de gezamenlijke overheid tijdens de voorgaande legislatuur heeft meegebracht dat wij terugvielen op het peil van 1970-1973. Inderdaad, in de lange periode van 1970-1973 tot 1981 was voor de gezamenlijke overheid dit tekort, buiten interestlasten, toegenomen met 6,9 pct. Er werd een inspanning van dezelfde omvang geleverd gedurende de vorige legislatuur. Maar, wegens de weerslag van de evolutie van de interestlasten is daar 3 pct. van «opgegeten», zoals ik daarstraks heb gezegd, zodat het nettoresultaat 3,4 pct. bedraagt.

Dit zijn dames en heren, enkele essentiële gegevens in verband met de ontwikkelingen van de voorbije vier jaren.

Je voudrais maintenant traiter brièvement de la problématique de l'article 1er, 1°.

Dans le cadre de cet article, nous demandons une délégation conditionnelle de pouvoirs. Le texte est clair: «A défaut d'un accord interprofessionnel assurant le maintien de la compétitivité, la promotion de l'emploi et de la flexibilité du marché du travail et portant sur la formation des revenus et le pouvoir d'achat, applicable pour les années 1987, 1988 et 1989, conclu au sein du Conseil national du Travail avant le 31 juillet 1986, et rendu obligatoire par le Roi pour autant qu'il assure le maintien de la compétitivité (...), le Roi peut prendre toutes les mesures utiles ...» Je les expliciterai tout à l'heure.

Donc, l'accord professionnel doit être conclu au plus tard le 31 juillet 1986 au sein du Conseil national du Travail. Précisément, par cette disposition conditionnelle, nous avons voulu donner toute possibilité aux interlocuteurs sociaux de conclure un accord interprofessionnel, accord qui devrait permettre d'atteindre plusieurs objectifs.

En matière notamment de maintien de la compétitivité des entreprises, les dispositions légales qui existent maintenant — même la norme légale de compétitivité — peuvent être remplacées par un accord interprofessionnel. Cependant, même si un accord professionnel était conclu sur la compétitivité ou si celle-ci était assurée pour les deux ou trois années à venir par des pouvoirs spéciaux, nous déposerons — c'est un élément important — un projet de loi que je qualifierais de «normal» pour donner au gouvernement le moyen d'intervenir en cas de circonstances exceptionnelles.

M. de Wasseige. — Ce sont de nouveaux pouvoirs spéciaux!

M. Martens, Premier ministre. — Non, il s'agit de prendre toutes les mesures nécessaires et utiles afin d'assurer la compétitivité des entreprises dans l'hypothèse de circonstances non prévisibles; exceptionnelles.

M. de Wasseige. — C'est exactement la justification que vous donnez pour demander actuellement des pouvoirs spéciaux.

M. Martens, Premier ministre. — Monsieur de Wasseige, même si les interlocuteurs sociaux arrivent à un accord sur les moyens nécessaires afin d'assurer la compétitivité des entreprises — dans ce cas, je ne parle pas de normes —, des circonstances non prévisibles et exceptionnelles peuvent se présenter.

M. de Wasseige. — Oui, il peut y avoir des circonstances non prévisibles.

M. Martens, Premier ministre. — Dans ce cas, nous nous proposons d'aider les entreprises. Je pense, par exemple, à une nouvelle crise pétrolière.

Même si un accord en vue d'assurer la compétitivité des entreprises a été conclu entre partenaires sociaux, nous devons être à même de faire face à un facteur imprévisible.

Mais ce point n'est pas en discussion dans le cadre de ce débat: le présent projet prévoit l'intervention du gouvernement uniquement à défaut d'accord interprofessionnel qui, entre autres, assure la compétitivité des entreprises.

M. Wyninckx. — C'est la concertation étriquée. Vous avez fait semblant, il y a quelques jours, de ne pas comprendre ce mot.

M. Martens, Premier ministre. — Pourquoi étriquée, monsieur Wyninckx?

M. Wyninckx. — Parce que «étriquée» veut dire limitée, amaigrie. J'ai donc eu raison. J'attendais votre réplique, monsieur le Premier ministre.

M. Luyten. — C'est le grand écart!

M. Wyninckx. — Non, c'est le petit écart. Vous me donnez donc raison.

M. Martens, Premier ministre. — Je précise que le deuxième objectif, qui vous plaira vraisemblablement davantage, monsieur Wyninckx, est la promotion de l'emploi. Quant au troisième, il concerne la flexibilité du marché du travail.

Pour être à même de réaliser ces objectifs, l'accord interprofessionnel doit porter sur la formation des revenus et le pouvoir d'achat. Les autres éléments vous sont connus.

Cet accord sera normalement applicable durant trois ans. J'ai toutefois déclaré en commission que s'il était conclu pour deux ans seulement, nous ne le rejeterons pas pour autant, nous le compléterons et nous ferons le nécessaire pour qu'après ce laps de temps, les interlocuteurs sociaux reprennent le dialogue et prolongent si possible l'accord eux-mêmes.

Cet accord doit, en tout cas, je le répète être conclu avant le 31 juillet, au sein du Conseil national du Travail, et rendu obligatoire par le Roi.

C'est, pour nous, la meilleure des hypothèses.

Nous ferons, dès lors, l'impossible pour que cet objectif se réalise mais personne, à l'heure actuelle, ne peut en avoir la certitude.

De heer André Geens heeft mij gevraagd welke voorstellen de sociale gesprekspartners reeds hebben ingediend. Ik heb hiervan nog geen kennis en ik weet niet over welke materies ze onder elkaar zullen onderhandelen en over welke materies ze in aanwezigheid van de regering willen beraadslagen. Hij heeft ook gevraagd welke de norm zal zijn als de regering die zelf moet vaststellen. Die norm werd opzettelijk niet bepaald. De huidige norm die geldig blijft tot 31 december van dit jaar is een vergelijking met het gewogen gemiddelde van onze zeven voornaamste handelspartners. Dat zijn vijf landen van de Europese Gemeenschap, met Frankrijk aan de top, gevolgd door Duitsland, Nederland, Italië en Groot-Brittannië. Daarbij komen nog twee landen uit de categorie van de zeven belangrijkste handelspartners betrokken bij de OESO, namelijk de Verenigde Staten en Japan. Deze tekst zegt niet dat het diezelfde zeven zullen zijn. De norm, bepaalt de tekst, zal worden opgesteld in vergelijking met het gemiddelde van de voornaamste handelspartners van België. Waarom werd de norm niet gepreciseerd? Omdat wij voor dit element zoals voor andere rekening willen houden met de bespreking met de sociale partners. Zelfs als er geen centraal akkoord wordt gesloten, dan willen wij toch de ruimte creëren om rekening te kunnen houden met de belangrijkste elementen die de partners zullen aanbrengen tijdens de komende besprekingen. Ik kan dus de lijst niet mededelen van de handelspartners in vergelijking met wie wij het gemiddelde zullen vaststellen voor de definitie van een competitiviteitsnorm. Die norm zal dus worden vastgesteld enkel wanneer er geen centraal akkoord tot stand komt.

Vanzelfsprekend zal hun en de regering dan de middelen moeten worden gegeven om die norm te doen naleven. Zoals thans door de sociale herstelwet van 22 januari 1985 wordt bepaald, zal de eerbiediging van de norm pas kunnen gebeuren na een nieuw overleg met de sociale gesprekspartners en rekening houdend met de specifieke situatie van de KMO's. Dat was ook het geval in de periode 1982-1983. Toen hebben wij twee mogelijkheden voorzien voor de KMO's: zij konden zich aansluiten bij de sectoriële akkoorden die werden gesloten. Als ze dat

niet deden, vielen ze onder een eigen specifiek stelsel dat voor de KMO's ook werd uitgewerkt bij bijzondere-machtenbesluit.

Nous avons prévu que dans l'hypothèse où il n'y aurait pas d'accord interprofessionnel, le Roi pourra fixer une norme de compétitivité valable pour trois ans, par comparaison avec la moyenne des principaux partenaires commerciaux de la Belgique. Le cas échéant, il pourra assurer le respect de cette norme, après concertation avec les interlocuteurs sociaux, et pourra prendre une série de mesures en tenant compte de la situation spécifique des petites et moyennes entreprises. Comme en 1982, nous envisageons de créer ou d'arrêter le cadre dans lequel des accords sectoriels ou d'entreprises peuvent être conclus, en ce qui concerne la promotion de l'emploi, la flexibilité du marché du travail, la formation des revenus et le pouvoir d'achat. Ce sont là les quatre objectifs qui devraient aussi être atteints dans le cadre d'accords sectoriels d'entreprises.

Nous avons également prévu que dans cette hypothèse, le Roi pourra fixer les modalités selon lesquelles tous les travailleurs pourraient participer aux résultats positifs des entreprises. Le texte dit clairement que, pour autant que des résultats d'exploitation suffisamment favorables soient réalisés dans une entreprise, il est possible d'y négocier, outre de l'emploi additionnel, la participation de tous les travailleurs concernés à ces résultats. Si une entreprise réalise l'objectif de la compétitivité, si, dans le cadre d'un accord sectoriel ou d'entreprise, elle atteint le but fixé en matière d'emploi, si elle réalise un effort supplémentaire dans ce dernier domaine, nous sommes d'accord de créer le cadre nécessaire pour que les travailleurs puissent participer aux résultats favorables de l'entreprise.

Wij hebben, tenslotte, bepaald dat de Koning maatregelen kan nemen om de doeleinden die ik heb opgesomd te realiseren in de sectoren en de ondernemingen waar geen sectorieel of ondernemingsakkoord tot stand is gekomen, maar dat daarbij ook rekening wordt gehouden met de ondernemingen in moeilijkheden.

Dit hele dispositief herinnert zeer sterk, met enkele nieuwe elementen, aan wat wij einde 1982, begin 1983 tot stand hebben gebracht toen, jammer genoeg, ook geen interprofessioneel akkoord mogelijk bleek.

Door het opleggen van een algemene maatregel van 3 pct. matiging voor iedereen, via het 5-3-3-systeem, bereikten wij dat voor ongeveer 80 pct. van de ondernemingen, sectoriële of bedrijfsakkoorden werden gesloten, die heel wat bijkomende indienstnemen hebben opgeleverd. Ik heb u daarstraks de cijfers geciteerd. In de periode van eind juni 1982 tot eind juni 1985 zijn er 66 000 nieuwe jobs gecreëerd, hebben 66 000 mensen werk gevonden, zij het niet uitsluitend door het 5-3-3-programma, maar ook via het PEP-plan en door het Participatiefonds voor werklozen.

Nu gaan stilaan ook de internationale experts van de OESO en van de Europese Gemeenschap ermee akkoord dat onder meer via het 5-3-3-programma en de Dac-programma's in ons land een zeer goed beleid van tewerkstelling werd gevoerd gedurende de voorbije jaren. Dat beseft dringt door.

Tenslotte ga ik in op enkele meer specifieke vragen.

De heer Op 't Eynde heeft andermaal beweerd dat de loonkosten niet het enige element zijn. Dat was ook de mening van mevrouw Van Puymbroeck en van mevrouw Rifflet.

Ik heb nooit beweerd dat de loonkosten het enige element zijn van de competitiviteit. Toch kunnen wij er niet naast kijken.

Ook ik zal de Nationale Bank citeren. In de fameuze studie « L'essoufflement de l'économie belge dans les années 70 » werd aangetoond dat het verlies aan concurrentiekracht voor 72 pct. te wijten was aan te hoge arbeidskosten.

Een ander probleem is het definiëren van een operationele competitiviteitsnorm.

Ik kan een competitiviteitsnorm opstellen die veel meer geraffineerd is en veel meer elementen bevat. Ik zal nooit beweren dat wat hier werd voorgesteld het meest geraffineerde is. Het grote nadeel van een uitermate geraffineerde competitiviteitsnorm is dat hij slechts met twee à drie jaar vertraging kan worden toegepast.

De norm moet echter ook operationeel zijn om als instrument te worden gebruikt.

Wanneer men de competitiviteit van de ondernemingen wil meten, blijven de arbeidskosten hoe dan ook een belangrijke rol spelen, al vormen zij niet het enige element. Daarnaast rijst de vraag hoe men daar andere elementen aan kan toevoegen op een manier dat de norm toch

kan worden gebruikt, eraan kan worden gerefereerd en aanduidt dat er tijdig maatregelen moeten worden getroffen.

Ik heb geantwoord op twee vragen van de heer André Geens.

Ik heb geen weet van de studie van de Nationale Bank, die de heer Geens citeert, over het verlies aan marktaandeel. Ik denk wel dat ik de studie kan bekomen. Ik zal dat proberen, want het zou ook voor mij interessant zijn daarover te beschikken.

De heer A. Geens. — Mijnheer de Eerste minister, ik ben ook geïnteresseerd in die studie en ik beschik slechts over enkele pagina's ervan. Mocht u ze ter beschikking hebben, zou ik ze dan ook kunnen krijgen?

De heer Martens, Eerste minister. — De Senaat zal perfect begrijpen dat als ik een studie ter beschikking stel — wat ik graag zal doen —, ik verplicht ben ze op officiële wijze aan de Nationale Bank te vragen. Ik kan ze niet bekomen...

M. Wyninckx. — Par un vent favorable.

De heer Martens, Eerste minister. — Inderdaad. Ik moet ze op officiële wijze in bezit krijgen, zoals ik overigens alles op officiële wijze ter beschikking moet krijgen. Bij mij werken « de gunstige tochten » niet.

De heer Seeuws. — U moet ook een medewerker van de banken op uw kabinet nemen, mijnheer de Eerste minister.

De heer Martens, Eerste minister. — Een medewerker van de Nationale Bank werkt op mijn kabinet, maar die was niet in het bezit van die studie. Anders zou hij ze beslist getoond hebben.

De heer A. Geens. — Over die studie is reeds melding gemaakt in de pers. Zij moet dus ook via de Senaat beschikbaar worden.

De heer Martens, Eerste minister. — Als de regering een document ter beschikking stelt van Kamer of Senaat, moet zulks op een officiële manier gebeuren.

Mevrouw Van Puymbroeck, ik heb reeds in het algemeen geantwoord over het interprofessioneel akkoord. U hebt ervoor gepleit ook met elementen die verband houden met de rol van de ondernemingen in het leefmilieu rekening te houden. Ongetwijfeld hebt u gelijk maar dan komen wij terecht bij de zeer geperfectioneerde competitiviteitsnorm waarbij de belangrijke vraag is of men hem operationeel kan maken dan wel of slechts na vrij lange tijd kan worden uitgemaakt welk het effect is van de elementen die u zou willen inschakelen in de competitiviteitsnorm. Ik kom terug tot het probleem van de operationaliteit van die norm.

U hebt vragen gesteld in verband met de kabinetten en de benoemingen. U weet dat de diensten van de Eerste minister de bevoegdheid hebben, via het logistiek bestuur, over de samenstelling van de kabinetten en hun werking.

Ik zal de door u gestelde vragen wel in de *Parlementaire Handelingen* terugvinden zodat ik mijn diensten kan verzoeken ze te beantwoorden, als de gegevens ter beschikking zijn, wat ik wel vermoed.

Mme Rifflet a évoqué la faiblesse cachée de notre industrie en se référant notamment au congrès de la FGTEB de 1954. Il est incontestable que de nombreux éléments vont dans ce sens, notamment l'éruite dont a parlé M. Geens.

La tâche principale des pouvoirs publics, en ce qui concerne le développement industriel, est de créer un cadre général adéquat, approprié, ce qu'on appelle en néerlandais *bedrijfsvriendelijk*.

L'Etat n'est pas un bon patron; il ne peut pas créer des activités industrielles et il a commis des erreurs à ce propos dans les années septante. Les résultats des expériences qu'il a tentées ont été encore plus catastrophiques que ceux de certaines industries traditionnelles. Par contre, les pouvoirs publics ont le devoir impérieux de créer un cadre propice au développement, à la modernisation et à la rénovation des activités industrielles et nous mettons tout en œuvre pour le réaliser selon notre conception.

Vous avez également raison d'évoquer la nécessité d'un cadre européen. Le gouvernement belge a plaidé en ce sens pendant des années.

J'ai cité les ouvrages de Michel Albert et ses plaidoyers pour une action concertée au niveau européen.

Vous avez raison: il ne suffit pas d'augmenter le pouvoir d'achat de la population qui risque d'acheter des produits provenant du Japon, des Etats-Unis ou d'autres pays. Le problème essentiel de notre industrie est sa modernisation et sa rénovation. Un effort est indispensable aussi dans le cadre européen, mais ce n'est pas facile parce que vous connaissez comme moi les opinions de certains gouvernements des Etats membres de la CEE. Je salue l'action entreprise, par exemple, par M. Delors, président de la Commission européenne, qui est convaincu de la nécessité de cet effort.

Je devrais encore répondre à M. de Wasseige, mais je crois l'avoir déjà fait implicitement sur toute une série de points dans mon exposé. Je n'ai pas compris les critiques qu'il a formulées au sujet de ce que nous voulons faire dans le cadre de l'article 1er, 1°. Les choses sont pourtant claires et je le résume: nous voulons aboutir à un accord interprofessionnel et nous voulons créer toutes les conditions nécessaires pour que les interlocuteurs sociaux parviennent à conclure cet accord. Si celui-ci n'est pas arrêté au sein du Conseil national du Travail pour le 31 juillet au plus tard, il est impensable que nous en restions là. Nous aurions le devoir dans ce cas — et je pense à la fois à la compétitivité des entreprises et à l'emploi — de prendre les mesures nécessaires et de créer le cadre adéquat pour que des négociations et des concertations puissent s'engager, d'abord dans les secteurs et ensuite, si nécessaire, dans les entreprises, sur la base d'objectifs précis. C'est un devoir essentiel des pouvoirs publics. J'ai connu au sein du gouvernement, dans les années précédentes, en pleine crise, des situations où les accords interprofessionnels s'avéraient impossibles. Je pense notamment à l'accord qui est intervenu, le 8 ou le 12 février 1981, juste avant la chute de mon quatrième gouvernement. Cet accord a été mal compris par les intéressés. A cette époque, si l'on n'arrivait pas à un consensus entre interlocuteurs sociaux, le gouvernement était immobilisé et privé de ses moyens d'action.

L'un des grands changements intervenus depuis fin 1981, et surtout après la dévaluation et les mesures d'accompagnement, est que les interlocuteurs sociaux savaient que, même à défaut d'un consensus, on ne se heurterait pas à l'immobilisme, mais que des mesures inspirées par le bien commun seraient prises par le gouvernement.

Ces mesures seront, en tout cas, nécessaires sur deux points essentiels: la compétitivité et l'emploi, ces domaines étant interdépendants.

Il n'est donc pas question d'abandonner l'outil comme on disait à l'époque, si un accord interprofessionnel ne pouvait aboutir. Dans cette hypothèse, nous ferons tout ce qui est possible pour que cet accord intervienne dans les différents secteurs et entreprises, à cette condition que les entreprises qui, finalement, ne sont pas liées par un accord, se verront obligées, par les mesures du gouvernement, de réaliser quand même l'objectif de la compétitivité et de l'emploi. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, les explications du Premier ministre sont très claires. Il reconnaît que la compétitivité n'est pas seulement une question de coût salarial par travailleur, mais il adopte le langage de la FEB en disant: «On ne peut pas calculer les autres éléments assez rapidement ni établir une norme opérationnelle.» Comme si la productivité du travail n'était pas connue de même que le coût salarial dans les différents pays! Comme si les taux d'intérêt n'étaient pas connus bien avant les coûts salariaux! Comme si les coûts de l'énergie n'étaient pas connus, de même que les coûts des services publics! Autant d'éléments qui peuvent entrer dans une formule plus complexe, mais non moins opérationnelle pour autant.

Enfin, M. le Premier ministre a plaidé pour les entreprises. D'une certaine manière, nous souscrivons à son point de vue. Mais quand il dit que l'Etat-patron industriel est ce qu'il y a de plus mauvais, il faut se rendre compte — et les exemples foisonnent — que l'Etat a été amené à reprendre nombre d'entreprises ou des secteurs industriels qui étaient au bord de la faillite ou en faillite, par suite d'une mauvaise gestion du privé. Et le redressement de ces secteurs industriels ou de ces entreprises n'était pas chose aisée. On peut, certes, adresser des reproches à l'Etat, mais si l'Etat, en Belgique, a repris un certain nombre d'activités industrielles, il a dû le faire par suite de défaut et de carence du secteur privé. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer André Geens.

De heer A. Geens. — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats wil ik erop wijzen dat er tijdens de uiteenzetting van de Eerste minister,

22 leden van de oppositie aanwezig waren en slechts 10 van de meerderheid.

Mevrouw Panneels-Van Baelen. — De Eerste minister antwoordt uiteraard aan de oppositie.

De heer Van In. — U moet ons de regels van het spel niet leren, mevrouw!

De heer Van Ooteghem. — Wij kunnen evengoed ineens stemmen over artikel 1, Voorzitter!

De heer A. Geens. — Mevrouw Panneels, mag ik u er misschien op wijzen...

De Voorzitter. — Mijnheer Geens, u mag repliceren, maar geen nieuw debat openen.

De heer A. Geens. — Mijnheer de Voorzitter, ik dacht dat mijn opmerking een interessante aanbreng was en ook een interessante vaststelling. Trouwens, over dit artikel was het perfect mogelijk geweest vanavond te stemmen.

Mijnheer de Eerste minister, u hebt gezegd dat de regering een aangepast en adequaat bedrijfsvriendelijk klimaat moet creëren. Iedereen kan hiermee akkoord gaan; u hebt dat ook gedaan in de voorbije vier jaar ten koste van de werknemers in het algemeen die ruim hebben ingeleverd zonder grote protesten. Maar het heeft mij verwonderd dat u in de commissie een duidelijke termijn hebt gegeven voor het antwoord van de sociale partners. Vandaag echter zegt u dat u nog niets hebt gekregen.

De heer Martens, Eerste minister. — De termijn eindigt op 31 juli en de vakbonden hebben beloofd dat zij op 28 maart, op Goede Vrijdag, tijdens een nieuwe vergadering, de materies zullen bekendmaken waarover ze alleen met de ondernemers willen spreken, evenals de materies waarvan ze wensen dat de regering erbij wordt betrokken. Ik was vergeten deze precisering aan te brengen en ik excuseer mij daarvoor. Ik heb het hiermee gedaan.

De heer A. Geens. — Dank u, mijnheer de Eerste minister.

Vervolgens hebt u op geen enkele wijze geantwoord op wat ik heb gezegd over onze exportproblemen. Ik geloof u wanneer u zegt dat u de gegevens niet hebt, maar ik vind het op zijn zachtst uitgedrukt eigenaardig dat de Eerste minister van het land niet beschikt over bepaalde gegevens die anderen blijkbaar wel hebben, gegevens die toch niet onbelangrijk zijn. Want, mijnheer de Eerste minister, de conclusie die ik daarstraks heb geformuleerd, zou ik willen herhalen.

De Voorzitter. — U hebt vijf minuten spreektijd, mijnheer Geens.

De heer A. Geens. — Mijnheer de Voorzitter, als men mij had laten uitspreken, had ik nu reeds gedaan!

Wij zijn gespecialiseerd in produkten van de regressieve sectoren...

De heer Desmarets. — Dat is juist.

De heer A. Geens. — ... en niet in produkten van de progressieve sectoren.

De heer Desmarets. — Dat is ook juist.

De heer A. Geens. — Dit is een zeer belangrijk probleem waarvan ook de regering zich bewust moet zijn en waaraan ze de nodige aandacht moet besteden.

M. Collignon. — M. Geens a raison.

De heer A. Geens. — Een bedrijfsvriendelijk klimaat alleen zal dit probleem niet oplossen, daarvoor is een groot voluntarisme noodzakelijk vanwege de ondernemingswereld en vooral vanwege de financiële holdings.

Welnu, mijnheer de Eerste minister, u hebt niet geantwoord op mijn vraag wat u zult doen en hoe u zult optreden tegenover deze groepen om ze te wijzen op hun zeer grote verantwoordelijkheid na al wat de afgelopen periode door de hele bevolking werd gepresteerd om de

ondernemingen en de financiële holdings opnieuw een hoog rendement te bezorgen. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Van Puymbroeck.

Mevrouw Van Puymbroeck. — Mijnheer de Voorzitter, ik begrijp heel goed het antwoord van de Eerste minister over de meer gesofisticeerde norm, maar aan het gebruik van de vereenvoudigde norm zit ook een ernstig nadeel vast, namelijk dat men uiteindelijk alleen maar rekening zal houden met één element of met enkele eenvoudige elementen en dat er bijgevolg niets zal veranderen. Bijvoorbeeld, de aantasting van ons leefmilieu en als gevolg daarvan de aantasting van de volksgezondheid zal voortgaan of nog erger worden.

Ik vraag me af of wij niet beter met de eenvoudige norm werken dit jaar, en ondertussen de meer gesofisticeerde norm klaarmaken tegen volgend jaar. Wij moeten toch eens beginnen.

Ik dank de Eerste minister voor de antwoorden die hij mij beloofde, ik hoop ze vlug te krijgen. Ik verwacht ze.

De Voorzitter. — Wij vatten thans de bespreking aan van de amendementen op het eerste artikel.

Nous abordons maintenant l'examen des amendements présentés à l'article premier.

De heer Van In stelt volgend amendement voor:

« Dit artikel te vervangen als volgt:

« In de zeven hieronder nader omschreven aangelegenheden kan de Koning, bij in Ministerraad overlegde besluiten, alle nuttige maatregelen nemen om bij te dragen tot het economisch en financieel herstel, tot de vermindering van de openbare lasten, tot de gezondmaking van de openbare financiën, tot de bevordering van de tewerkstelling, alsmede om de stelsels van de sociale zekerheid te beveiligen en er het financieel evenwicht en de beheersing der uitgaven van te verzekeren.

1° A.

1. Aldus kan, eerste aangelegenheid, met geldigheid voor de jaren 1987, 1988 en 1989, een competitiviteitsnorm vastgesteld, kan de eerbiediging van deze norm verzekerd en kunnen er grenzen bepaald worden waarbinnen, met eerbiediging van deze norm, vrij mag onderhandeld worden om tot sectoriële of bedrijfsakkoorden te komen met als doeleinden zowel de bevordering van de tewerkstelling en de soepele werking van de arbeidsmarkt als de inkomensvorming en de koopkracht.

2. De competitiviteitsnorm wordt vastgesteld na de vergelijking met wat geldt als gemiddelde bij de voornaamste handelspartners van België.

3. Het doen eerbiedigen van deze norm gebeurt in voorkomend geval na overleg met de vertegenwoordigers van de representatieve organisaties van de werknemers, van de ondernemingen, van de middenstand en van de landbouw.

4. De onderhandelingsgrenzen waarvan hoger sprake is, houden rekening met de specifieke situatie van de kleine en middelgrote ondernemingen en leggen de modaliteiten vast waarbinnen, voor zoveel in een onderneming gunstige bedrijfsresultaten worden geboekt, in die onderneming kan onderhandeld worden over, naast aanvullende tewerkstelling, de participatie van alle betrokken werknemers in die resultaten.

5. Komen er geen sectoriële of bedrijfsakkoorden tot stand dan kunnen maatregelen worden genomen die ertoe strekken, eventueel rekening houdend met de ondernemingen in moeilijkheden, de hoger opgegeven doeleinden te realiseren.

B. Voor het geheel van deze aangelegenheid geldt als voorwaarde het ontbreken van een interprofessioneel akkoord dat, met geldigheid voor de jaren 1987, 1988 en 1989, de competitiviteit handhaaft, de tewerkstelling bevordert en een soepele werking van de arbeidsmarkt verzekert.

Dit akkoord dient in de Nationale Arbeidsraad vóór 31 juli 1986 afgesloten en, voor zover het de handhaving van de competitiviteit verzekert, door de Koning algemeen verbindend verklaard.

2° Aldus kunnen, tweede aangelegenheid, de openbare uitgaven beheerst, beperkt of verminderd en de niet-fiscale ontvangsten van de Schatkist gestijfd door, meer bepaald:

a) De regelen te wijzigen betreffende de rijkscomptabiliteit en betreffende de controle op en het beheer van sommige instellingen van openbaar nut;

b) Het bedrag, de voorwaarden en de toekenningsmodaliteiten vast te stellen van de subsidies, vergoedingen, uitkeringen en andere uitgaven die, geheel of ten dele, rechtstreeks of onrechtstreeks, ten laste van de Staat zijn;

c) De openbare instellingen of de instellingen gesubsidieerd door de openbare machten te rationaliseren en hun opdrachten opnieuw te definiëren;

d) De wettelijke bepalingen die uitgaven ten laste van de Staat tot gevolg hebben te wijzigen.

3° Aldus kunnen, derde aangelegenheid, de reglementering, de financiering, de organisatie, de werking en de controle van de verschillende stelsels en sectoren van de sociale zekerheid aangepast of gewijzigd, met dien verstande dat, wat de vervangingsinkomens en andere sociale vergoedingen betreft, de koopkracht van de minst-begoeden integraal wordt beveiligd, en zonder afbreuk te doen aan de fundamentele beginselen van de sociale zekerheid, zoals die gebaseerd is op de verzekering en de solidariteit.

4° Aldus kan, vierde aangelegenheid, de wetgeving met betrekking tot de ziekenhuizen, de laboratoria voor klinische biologie en de medisch-technische diensten aangevuld, aangepast of gewijzigd worden; ten aanzien van deze instellingen of diensten en zonder onderscheid of ze tot de openbare dan wel tot de privé-sector behoren, de universitaire ziekenhuizen hierbij inbegrepen, geldt de opdracht meer bepaald om in te grijpen in de organisatie, de werking, het beheer, de financiering en de programmering.

5° Aldus kan, vijfde aangelegenheid, wanneer akkoorden of overeenkomsten zoals bedoeld in titel III, hoofdstuk IV, van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, uitblijven, een kader geschapen worden met het oog op de regeling van de betrekkingen tussen de rechthebbenden en de verzekeringsinstellingen enerzijds, en de zorgverstrekkers, inrichtingen en diensten anderzijds.

6° Aldus kan, zesde aangelegenheid, tot het scheppen van werkgelegenheid en het opslorpen van de werkloosheid bijgedragen worden door:

a) De sociale-zekerheidsbijdragen van de werkgevers af te schaffen, te verminderen of op een andere wijze te verdelen;

b) Specifieke maatregelen voor de jongeren en de leerkrachten uit te schrijven.

c) De huidige programma's ter opslorping van de werkloosheid aan te passen.

7° A. Aldus kan, zevende aangelegenheid, de herstructurering en de leefbaarheid verzekerd worden van de ondernemingen in de sectoren die door artikel 6, § 1, VI, 4°, 2e deel, 1°, van de bijzondere wet tot hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980, erkend worden als sectoren die behoren tot het nationaal beleid.

In het kader van deze herstructurering en ten einde de leefbaarheid te verzekeren, kunnen specifieke regelen vastgesteld worden inzake bezoldigingen, vergoedingen en voordelen, met inbegrip van elke vorm van vergoeding van bestuurders, beheerders en commissarissen in de ondernemingen van diezelfde sectoren.

Bedoelde regelen kunnen afwijken van de wetten, collectieve overeenkomsten, individuele overeenkomsten en unilaterale beslissingen doch enkel in de mate dat worden in acht genomen de bepalingen betreffende het gewaarborgd gemiddeld minimuminkomen zoals die opgenomen zijn in de collectieve arbeidsovereenkomsten nrs. 21 en 23 van 15 mei 1975 en 15 juli 1975.

B. Deze opdracht geldt zonder afbreuk te doen aan de bepalingen van de wet van 5 maart 1984 betreffende de saldi en de lasten van het verleden van de gemeenschappen en de gewesten en de nationale economische sectoren. »

« Remplacer cet article par les dispositions suivantes:

« Dans les sept matières précitées ci-après, le Roi peut, par arrêtés délibérés en Conseil des ministres, prendre toutes les mesures utiles afin de contribuer au redressement économique et financier, à la diminution des charges publiques, à l'assainissement des finances publiques et à la promotion de l'emploi, ainsi qu'afin de sauvegarder les régimes de sécurité sociale et d'en assurer l'équilibre financier et la maîtrise des dépenses.

1° A.

1. Ainsi, à titre de première matière, une norme de compétitivité, valable pour les années 1987, 1988 et 1989, peut être fixée, le respect de

cette norme peut être assurée et des limites peuvent être définies dans lesquelles, moyennant le respect de cette norme, il peut être négocié librement en vue de parvenir à des accords sectoriels ou d'entreprise ayant comme objectifs aussi bien la promotion de l'emploi et la flexibilité du marché du travail que la formation des revenus et le pouvoir d'achat.

2. La norme de compétitivité est fixée par comparaison avec la moyenne des principaux partenaires commerciaux de la Belgique.

3. Le respect de cette norme est assuré, le cas échéant, après concertation avec les représentants des organisations représentatives des travailleurs, des entreprises, des classes moyennes et de l'agriculture.

4. Les limites susvisées des négociations tiennent compte de la situation spécifique des petites et moyennes entreprises et fixent les modalités selon lesquelles, pour autant que des résultats d'exploitation favorables soient réalisés dans une entreprise, il est possible de négocier dans cette entreprise, outre l'emploi additionnel, la participation de tous les travailleurs concernés à ces résultats.

5. A défaut d'un accord par secteur ou par entreprise, des mesures peuvent être prises afin de réaliser les objectifs énoncés ci-dessus, compte tenu éventuellement des entreprises en difficulté.

B. Pour l'ensemble de cette matière, la condition qui prévaut est l'absence d'un accord interprofessionnel dont la validité couvre les années 1987, 1988 et 1989 et qui maintienne la compétitivité, favorise l'emploi et assure la flexibilité du marché du travail.

Cet accord doit être conclu au sein du Conseil national du Travail avant le 31 juillet 1986 et être rendu obligatoire par le Roi pour autant qu'il assure le maintien de la compétitivité.

2° Ainsi, à titre de deuxième matière, le Roi peut maîtriser, limiter ou réduire les dépenses publiques et alimenter les recettes non fiscales du Trésor, plus précisément :

a) En modifiant les règles relatives à la comptabilité de l'Etat et au contrôle et à la gestion de certains organismes d'intérêt public;

b) En fixant le montant, les conditions et les modalités d'octroi des subventions, indemnités, allocations et dépenses d'autre nature qui sont, en tout ou en partie, directement ou indirectement, à charge de l'Etat;

c) En rationalisant les institutions publiques ou subventionnées par les pouvoirs publics et en redéfinissant leurs missions;

d) En modifiant les dispositions légales entraînant des dépenses à charge de l'Etat.

3° Ainsi, à titre de troisième matière, le Roi peut adapter ou modifier la réglementation, le financement, l'organisation, le fonctionnement et le contrôle des différents régimes et secteurs de sécurité sociale, étant entendu qu'en ce qui concerne les revenus de remplacement et autres allocations sociales, le pouvoir d'achat des personnes les moins favorisées sera sauvegardé intégralement et qu'il ne sera pas porté atteinte aux principes fondamentaux de la sécurité sociale, tels qu'ils sont fondés sur l'assurance et la solidarité.

4° Ainsi, à titre de quatrième matière, le Roi peut compléter, adapter ou modifier la législation sur les hôpitaux, les laboratoires de biologie clinique et les services médico-techniques; pour ce qui est de ces établissements ou services, peu importe qu'ils relèvent du secteur public ou du secteur privé, y compris les hôpitaux universitaires, l'objectif poursuivi est plus particulièrement d'intervenir dans l'organisation, le fonctionnement, la gestion, le financement et la programmation.

5° Ainsi, à titre de cinquième matière, il peut, à défaut d'accords ou conventions prévus au titre III, chapitre IV, de la loi du 9 août 1963 instituant et organisant un régime d'assurance obligatoire contre la maladie et l'invalidité, être créé un cadre réglant les relations entre les bénéficiaires et les organismes assureurs, d'une part, et les prestataires de soins, services et institutions, d'autre part.

6° Ainsi, à titre de sixième matière, il peut être contribué à la création d'emplois et à la résorption du chômage :

a) Par la suppression, la diminution ou par une autre répartition des cotisations patronales de sécurité sociale;

b) Par des mesures spécifiques pour les jeunes et les enseignants;

c) Par des mesures visant à adapter les programmes actuels de résorption du chômage.

7° A. Ainsi, à titre de septième matière, peuvent être assurées la restructuration et la viabilité des entreprises des secteurs considérés par l'article 6, § 1er, VI, 4°, 2e partie, 1°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, comme secteurs relevant de la politique nationale.

Dans le cadre de cette restructuration et afin d'assurer cette viabilité, des règles spécifiques peuvent être fixées en matière de rémunérations, d'indemnités et d'avantages, en ce compris toute forme d'indemnités aux administrateurs et commissaires dans les entreprises de ces mêmes secteurs.

Lesdites règles peuvent déroger aux lois, conventions collectives, conventions individuelles et décisions unilatérales, mais seulement pour autant que sont respectées les dispositions relatives au revenu minimum moyen garanti, prévues par les conventions collectives de travail nos 21 et 23 des 15 mai 1975 et 15 juillet 1975.

B. Cet objectif est poursuivi sans préjudice des dispositions de la loi du 5 mars 1984 relative aux soldes et aux charges du passé des communautés et des régions et aux secteurs économiques nationaux. »

Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, ik geef grif toe dat de redactie van dit amendement zowel in de commissie als in de openbare vergadering, ook bij de indieners tot enige terughoudendheid aanleiding heeft gegeven. Zoals in de verantwoording reeds is gesteld, is dit slechts een vorm van intellectuele oefening. Ik maak mij geen illusies.

De heer Egemeers, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Zelfs mocht door een of andere bijzondere ingeving van de goede week de intentie bestaan om in te zien dat de tekst van het ontwerp slecht geschreven is, zouden wij nog verplicht zijn tegen te stemmen omdat wij tegen de algemene draagwijdte van de bijzondere machten zijn en blijven, wat wij reeds in de algemene bespreking uitvoerig hebben onderstreept.

Niettemin en vermits de Senaat een bepaalde traditie heeft nopens de formulering van teksten, traditie die onder meer door onze vroegere en betreurde fractieleider Wim Jorissen werd verdedigd, meenden wij toch verplicht te zijn een inspanning te doen om behoorlijke teksten voor te leggen.

Ik bespaar de weinige leden van de meerderheid die vanavond nog aanwezig zijn, de ontleding van deze nieuwe tekst.

De heer Leemans treedt opnieuw als voorzitter op

Wel wijs ik erop, geachte nog vier aanwezige leden van de CVP, dat er bijvoorbeeld, om later de rechter toe te laten de besluiten, die op basis van de bijzondere machten werden afgekondigd, thuis te brengen, om te beginnen een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen de zeven aangelegenheden, de zeven hoofdzonden, maar het zouden voor de regering misschien wel eens hoofdzonden kunnen worden. Dit laat ik voorlopig buiten beschouwing.

Vervolgens en even belangrijk is het dat, precies door het feit dat wij een onderscheid pogen te maken tussen de aanhef en de logische ontwikkeling van deze zeven aangelegenheden, het mogelijk is afzonderlijke zinnen te maken. Zo kan men bijvoorbeeld in onderdeel 1, voor de diverse moeilijkheden en mogelijkheden die de regering viseert, een omschrijving geven die veel duidelijker is dan de omschrijving die thans in het ontwerp voorkomt.

Daarbij — en dit is ook logisch — geven wij eerst de enumeratie van de mogelijkheden die in een of ander bijzondere-machtenbesluit zijn gegeven.

Wij vermelden pas op het einde de uitzondering, het tegenargument, namelijk voor het geval dat voorafgaande voorwaarden niet zijn vervuld. Dat geldt zowel voor het onderdeel 1 als voor één van de andere onderdelen, bijvoorbeeld onderdeel 7, waarin sprake is van de benadering van de grote nationale sectoren in moeilijkheden.

Mijnheer de Voorzitter, het is inderdaad onbillijk, zowel te uwen opzichte als ten opzichte van het personeel, vanavond in dit verband nog langer uw tijd in beslag te nemen. Ik ben in zekere zin beschaamd

dit te doen op dit uur en voor dit publick, hoewel ik de kwaliteit van dit publick hoogschat.

Maar principieel, daarop leg ik de nadruk, blijft het toch de grote plicht van ons, wetgevers, voor de burger die het al zo moeilijk heeft om de teksten die op hem betrekking hebben te lezen, een inspanning te doen om leesbare en logisch ontwikkelde teksten op te stellen. Het is die intellectuele oefening die ik heb gepoogd te doen.

Ik maak mij evenwel ter zake geen enkele illusie. Zelfs mocht bij de gratie Gods of bij de gratie van wellicht de vrijzinnige overtuiging een middel worden gevonden om te doen inzien dat deze tekst beter is dan de voorgelegde tekst, zou ik, helaas, samen met mijn fractie nog verplicht zijn tegen te stemmen. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Martens, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, ik vind het een zeer sympathieke oefening. Maar het slotwoord van de heer Van In was bijzonder ontgoochelend. Daarom kan ik het niet aanvaarden.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement is aangehouden. Le vote sur l'amendement est réservé.

Au premier alinéa de l'article premier. M. Trussart présente l'amendement que voici :

« A la troisième ligne de cet article, après les mots « promotion de l'emploi », insérer entre tirets les mots « notamment par la répartition du travail disponible. »

« Op de derde regel van dit artikel na de woorden « de bevordering van de tewerkstelling » en tussen gedachtenstrepen, in te voegen de woorden « onder meer door de verdeling van de beschikbare arbeid. »

La parole est à M. Trussart.

M. Trussart. — Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, chers collègues, outre l'assainissement des finances publiques, s'il est un domaine où une intervention prioritaire, énergique et décidée des responsables politiques s'impose aujourd'hui, c'est bien celui de la lutte contre le sous-emploi et ses effets pernicioeux. Nous pensons qu'une reprise économique ne sera pas, à elle seule, en mesure d'éponger toute la masse de population écartée de l'activité économique.

Pour nous, un grand plan de partage du travail utile s'impose d'urgence. Et je m'explique. Le phénomène de chômage important que connaissent actuellement — et ce, depuis dix ans — les pays industrialisés est l'indicateur le plus évident de l'impasse dans laquelle nous conduit le système productiviste. Chacun d'entre nous connaît l'ampleur de ce phénomène de sous-emploi dans notre pays qui touche *in globo* environ 800 mille personnes; chacun en mesure aussi les effets négatifs collectifs et individuels. Je crois inutile de m'étendre sur ces aspects.

Pour y faire face, à ce jour, les responsables politiques ont développé, avec plus ou moins de bonheur, trois orientations.

La première vise la promotion et la création d'emplois, soit à l'initiative du secteur privé, soit dans le secteur public. C'est dans ce domaine que la politique que vous avez « impulsée » depuis plusieurs années s'est révélée être un échec. Votre formule des sacrifices aujourd'hui, pour des investissements demain, en vue de la création d'emplois nouveaux le surlendemain, n'a pas donné les résultats escomptés.

Tout au plus pouvez-vous vous targuer, en ce moment, d'une stabilisation relative du niveau du chômage et d'une augmentation de l'emploi de 8 000 unités, dans le secteur privé, de juin 1984 à juin 1985. Et encore, cette dernière semble être tout particulièrement due à la multiplication du nombre d'emplois à mi-temps. Dans son dernier rapport, la Banque Nationale reconnaît qu'en effet, le travail à temps partiel pourrait bien constituer du chômage occulte.

A l'intérieur du secteur public, selon les données que vous avez vous-même fournies, l'emploi s'est accru durant la même période de 4 000 unités.

Mais ces derniers chiffres concernent à la fois les pouvoirs publics, les entreprises publiques et les circuits de travail parallèles. Dans son rapport, la Banque Nationale signale encore que l'offre d'emplois dans les services non marchands aurait augmenté, en 1985, un peu plus rapidement qu'en 1984. Mais le rapport poursuit : « Cette progression est presque entièrement due à l'extension des « programmes spéciaux pour l'emploi », autrement dit, cadre spécial temporaire, troisième circuit de travail et chômeurs mis au travail par les pouvoirs publics. »

De surcroît, hormis des perspectives de développement de ces statuts précaires — perspectives qui paraissent elles-mêmes limitées —, le secteur public n'est plus appelé à offrir de nouveaux débouchés, si l'on prend en considération le poids déjà très important de ce secteur, la volonté affirmée de la majorité gouvernementale de saigner des entreprises publiques, telles la SNCB et les PTT, ou encore l'hémorragie prévisible dans les départements de l'Education nationale.

Devons-nous croire certaines prédictions qui annoncent la résorption du chômage dans un délai de cinq à six ans ? Les faits semblent contredire de telles prévisions. Et même si l'emploi dans le secteur privé reprenait nettement le dessus en matière de création d'emplois, au rythme d'une création nette d'emplois de l'ordre de 25 000 unités par an, il faudrait plus de vingt ans pour éponger l'intégralité du sous-emploi actuel. Vingt ans, c'est pratiquement une génération !

La deuxième orientation que votre précédent gouvernement a suivie en matière d'emploi consiste à multiplier les statuts précaires : CST, TCT, CMT. Ces formules ne sont pas une réponse adéquate au problème posé; leur finalité est uniquement « occupationnelle ». De surcroît, leur intérêt demande à être examiné de près, car, parmi les projets acceptés, certains sont nettement sujets à caution. Ces formules sont sans doute inadéquates puisque votre gouvernement semble décidé à y mettre de l'ordre et à en contenir l'extension. Il est vrai que déjà 82 000 personnes sont concernées par ce statut.

Ce deuxième volet de votre action rencontre donc des limites d'ordre budgétaire, d'ordre économique et social, et d'ordre politique puisque le ministre de l'Emploi considère lui-même qu'il s'agit d'un pis-aller.

Troisième orientation : les formules de partage du travail. Elles se sont révélées tout à la fois, imaginatives, concertées, expérimentales, mais aussi timides. Les indications connues montrent que les réalisations n'ont pas été à la mesure des espoirs et que les 50 000 emplois nets qui auraient été créés, dans le cadre de l'opération 5.3.3 par exemple, ont été annulés par des pertes d'emploi de l'ordre de 49 000 unités dans les entreprises en difficulté, dans les entreprises sans convention collective de travail, ni dérogation.

Nous pensons donc qu'une action plus que jamais déterminée et de grande ampleur est nécessaire en vue d'organiser une véritable redistribution du travail utile disponible entre toute la population candidate à participer à l'activité économique, non par des mesures de camouflages du sous-emploi ou du chômage, mais par des mesures adéquates de répartition du travail.

A ce propos, les écologistes sont d'avis qu'il faut mettre au point un véritable plan de partage du travail et des emplois, qui devrait s'accompagner d'une redistribution concomitante des revenus qui leur sont associés.

Celle-ci devra passer par une réduction importante de la durée maximale du temps de travail, que celle-ci soit calculée sur une base quotidienne, hebdomadaire, mensuelle ou annuelle. Cette dernière devra s'opérer avec la souplesse nécessaire en fonction des secteurs économiques et de la situation des entreprises.

Cette proposition de création d'une nouvelle solidarité doit prendre place dans le cadre d'une politique socio-économique plus globale qui comporterait une réforme profonde des conditions d'octroi des transferts sociaux, un déculum des revenus des conjoints, une réorientation des priorités budgétaires vers des activités plus intensives en main-d'œuvre, et aussi la mise en place d'un mode de financement de la sécurité sociale plus favorable à l'emploi.

Voilà autant de propositions qui devraient permettre d'atteindre à terme cet objectif d'exercice par tous du droit au travail, sinon de prétendre à un droit au revenu.

L'amendement que nous avons introduit à la phrase liminaire de l'article 1er exprime cette préoccupation, en ajoutant à l'objectif de « promotion de l'emploi », celui de « partage du travail disponible ».

M. le Président. — La parole est au Premier ministre.

M. Martens, Premier ministre. — Monsieur le Président, dans le texte de l'amendement, il est question de « répartition du travail ». Je crois comprendre que M. Trussart préfère, comme moi, l'expression « partage du travail ».

De toute façon, je demande à l'assemblée de ne pas accepter cet amendement parce que la notion de partage du travail disponible est comprise dans la « promotion de l'emploi » définie comme un des objectifs des pouvoirs spéciaux.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement is aangehouden.

M. Lallemand et consorts ainsi que M. Egelmeers et consorts proposent de supprimer, dans le premier alinéa de l'article premier, les mots « l'équilibre financier, la maîtrise des dépenses et la sauvegarde des régimes de sécurité sociale ».

De heer Lallemand c.s. en de heer Egelmeers c.s. stellen voor in het eerste lid van artikel 1 de woorden « het financieel evenwicht, de beheersing van de uitgaven en de beveiliging van de stelsels van de sociale zekerheid » te doen vervallen.

Het woord is aan de heer Egelmeers.

De heer Egelmeers. — Mijnheer de Voorzitter, ik verwijs naar mijn uiteenzetting in de algemene bespreking waarop ik weliswaar nog geen antwoord heb gekregen.

M. le Président. — La parole est à M. Collignon.

M. Collignon. — Monsieur le Président, en imposant les pouvoirs spéciaux dans le domaine de la sécurité sociale, le gouvernement commet une erreur.

Il faut, en cette matière, qu'une indispensable concertation intervienne, conformément à la loi actuelle.

Par ailleurs, l'équilibre financier de la sécurité sociale est actuellement réalisé. Agir à nouveau par des pouvoirs spéciaux m'apparaît comme une volonté de démantèlement du système.

M. le Président. — La parole est au Premier ministre.

M. Martens, Premier ministre. — Monsieur le Président, il n'est pas question de démantèlement.

M. Collignon. — Je sais que vous avez le mot « sauvegarde »...

M. Martens, Premier ministre. — L'accord du gouvernement est explicite sur le maintien, dans la solidarité, du système de sécurité sociale. Cela ne signifie pas qu'il ne faille pas assurer l'équilibre financier, la maîtrise des dépenses et la sauvegarde des régimes de sécurité sociale.

Je demande donc que ces objectifs soient maintenus dans le texte.

M. Collignon. — Il faudra le rappeler à M. Verhofstadt.

M. le Président. — Le vote sur les amendements est réservé.

De stemming over de amendementen is aangehouden.

M. Moureaux et consorts présentent l'amendement que voici :

« A l'alinéa 1er de cet article, remplacer le membre de phrase qui suit les mots « le Roi peut ... » par le texte suivant : « en cas d'urgente nécessité dûment motivée, par arrêtés délibérés en Conseil des ministres, prendre les mesures strictement indispensables en vue. »

« In het eerste lid van dit artikel de woorden « kan de Koning ... » te doen volgen door de woorden « in geval van behoorlijk met redenen omklede uiterste noodzaak, bij in Ministerraad overlegde besluiten, de strikt noodzakelijke maatregelen nemen ten einde. »

Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement is aangehouden.

M. Lallemand et consorts présentent l'amendement que voici :

« Supprimer le 1° de cet article. »

« Het 1° van dit artikel te doen vervallen. »

M. Lallemand et consorts présentent également un premier amendement subsidiaire ainsi rédigé :

« Remplacer le 1° par ce qui suit :

« 1° A défaut d'accord interprofessionnel conclu pour l'année 1987 au sein du Conseil national du Travail avant le 31 juillet 1986 :

a) De fixer en concertation avec les représentants des organisations représentatives des travailleurs, des entreprises, des classes moyennes et de l'agriculture une norme de compétitivité valable pour l'année 1987 ;

b) Le cas échéant, d'assurer le respect de cette norme après concertation avec les représentants des organisations représentatives des travailleurs, des entreprises, des classes moyennes et de l'agriculture ;

c) De tenir compte de la situation spécifique des petites et moyennes entreprises pour l'application de cette norme de compétitivité. »

« Het 1° te vervangen als volgt :

« 1° Bij ontstentenis van een interprofessioneel akkoord voor het jaar 1987, gesloten in de Nationale Arbeidsraad vóór 31 juli 1986 :

a) In overleg met de vertegenwoordigers van de representatieve organisaties van de werknemers, van de ondernemingen, van de middenstand en van de landbouw, een norm inzake het concurrentievermogen geldig voor het jaar 1987 vast te stellen ;

b) In voorkomend geval, de eerbiediging van die norm te verzekeren na overleg met de vertegenwoordigers van de representatieve organisaties van de werknemers, van de ondernemingen, van de middenstand en van de landbouw ;

c) Rekening te houden met de specifieke situatie van de kleine en middelgrote ondernemingen wat de toepassing van deze norm inzake het concurrentievermogen betreft. »

La parole est à M. Collignon.

M. Collignon. — Monsieur le Président, l'amendement principal tend effectivement à la suppression du 1° de l'article premier. Il est vrai que le Premier ministre fait souvent référence à la négociation interprofessionnelle qui devrait se conclure avant le 31 juillet 1986. Il nous paraît que cette matière devrait être réglée par les interlocuteurs sociaux.

M. le Président. — La parole est à M. Martens, Premier ministre.

M. Martens, Premier ministre. — Monsieur le Président, j'ai expliqué longuement tout à l'heure que nous voulons un accord interprofessionnel. Toutefois, à défaut d'accord, il est indispensable que le gouvernement puisse agir. Tel est l'objectif poursuivi par le 1° de cet article.

M. le Président. — Le vote sur les amendements est réservé.

De stemming over de amendementen is aangehouden.

M. Lallemand et consorts présentent un deuxième amendement subsidiaire ainsi rédigé :

« In fine du 1° de cet article, ajouter après les mots « pour autant qu'il assure le maintien de la compétitivité » les mots « et la promotion de l'emploi. »

« Aan het slot van het 1° van dit artikel, na de woorden « voor zover het de handhaving van het concurrentievermogen » in te voegen de woorden « en de bevordering van de tewerkstelling. »

La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, cet amendement est important.

Le Premier ministre nous a dit tout à l'heure toute l'importance qu'il attachait à obtenir un accord interprofessionnel. Il a précisé que toutes les possibilités de réalisation existaient.

Nous pensons, au contraire, que ces possibilités sont faussées parce que le seul critère retenu par le gouvernement pour juger de cet accord interprofessionnel, est « qu'il assure le maintien de la compétitivité », ce qui reflète le seul point de vue patronal. La position des organisations syndicales est, quant à elle, axée sur le maintien de l'emploi.

Vous ne jugez de cet accord interprofessionnel, monsieur le Premier ministre, que sur le seul critère de la compétitivité, qui est la motivation essentielle des organisations patronales. En formulant ainsi le texte du projet de loi, vous faussez d'avance les négociations qui se sont engagées.

Si vous aviez le souci premier de l'emploi, vous auriez dû stipuler « pour autant qu'il assure le maintien de la compétitivité et la promotion de l'emploi ». Nous aurions alors un équilibre.

Nous souhaitons voir introduire cette mention *expressis verbis* dans le texte du projet de loi. La promotion de l'emploi figure d'ailleurs dans vos intentions. Le texte proposé par notre amendement n'est pas absolument contraire à ce que vous avez déclaré à cette tribune ainsi qu'en commission et qui est repris explicitement au rapport. Malheureusement, on ne peut compter qu'avec le texte du projet de loi et non avec des intentions. (Applaudissements sur les bancs socialistes.)

M. le Président. — La parole est au Premier ministre.

M. Martens, Premier ministre. — Les deux objectifs majeurs que j'ai qualifiés de biens communs sont à la fois la compétitivité et l'emploi.

J'ai expliqué, en outre, en commission, pourquoi cette référence au maintien de la compétitivité devait figurer dans le texte légal à la place où elle se trouve.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement is aangehouden.

De heer Op 't Eynde c.s. stelt volgend amendement voor:

« In het 1° van dit artikel, letter a) aan te vullen met een tweede lid, luidende:

« Bij het bepalen van deze norm wordt rekening gehouden met alle kwantificeerbare factoren die het concurrentievermogen bepalen. »

« Au 1° de cet article, compléter le a) par un second alinéa, rédigé comme suit:

« Pour la détermination de cette norme, il est tenu compte de tous les facteurs quantifiables qui déterminent la compétitivité. »

Het woord is aan de heer Op 't Eynde.

De heer Op 't Eynde. — Ik verwijs naar mijn verantwoording, mijnheer de Voorzitter. Dat geldt ook voor het volgend amendement.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement is aangehouden.

Le vote sur l'amendement est réservé.

De heren Moens en Op 't Eynde stellen volgend amendement voor:

« In het 1° van dit artikel, letter a aan te vullen met de volgende woorden:

« Deze norm heeft betrekking op alle produktiefactoren en meer bepaald op het niveau van de winsten. »

« Compléter le 1°, a, de cet article par la disposition suivante:

« Cette norme prend en considération tous les facteurs de production, et notamment le niveau des bénéfices. »

De stemming over het amendement is aangehouden.

Le vote sur l'amendement est réservé.

De heer Schoeters c.s. stelt volgend amendement voor:

« In het 1° van dit artikel, letter b aan te vullen met een tweede lid, luidende:

« In elk geval wordt de koopkracht van de minst begoede werknemers integraal beveiligd. »

« Au 1° de cet article, compléter le littera b par un deuxième alinéa, rédigé comme suit:

« En veillant à préserver en tout état de cause le pouvoir d'achat des travailleurs les plus défavorisés. »

Het woord is aan de heer Schoeters.

De heer Schoeters. — Ik verwijs naar de verantwoording, mijnheer de Voorzitter. Dat geldt ook voor de volgende amendementen.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement is aangehouden.

Le vote sur l'amendement est réservé.

De heer Schoeters c.s. stelt nog volgend amendement voor:

« Het 1°, b, aan te vullen met een derde lid, luidende:

« Bij de beoordeling van de eerbiediging van de competitiviteitsnorm worden de bedrijfsakkoorden over aanvullende tewerkstelling en participatie, bedoeld in artikel 1, 1°, c, 2, niet in aanmerking genomen. »

« Compléter le 1°, b, par un troisième alinéa, libellé comme suit:

« Lors de l'appréciation du respect de la norme de compétitivité, les conventions conclues au sein des entreprises et relatives à l'emploi additionnel et à la participation visées à l'article 1er, 1°, c, 2, ne sont pas prises en considération. »

De stemming over het amendement is aangehouden.

Le vote sur l'amendement est réservé.

De heer Op 't Eynde c.s. stelt volgend amendement voor:

« In het 1° van hetzelfde artikel, letter b aan te vullen als volgt:

« Erover wakend dat de integrale koppeling van de brutolonen aan de index der consumptieprijzen behouden blijft evenals de representativiteit van deze index. De regering zal bovendien aan de NAR een voorstel voorleggen tot optrekken van het gemiddeld minimumaandinkomen, zoals geregeld bij de CAO's nrs. 23 en 33. »

« Au 1° du même article, compléter le b par ce qui suit:

« En veillant à ce que la liaison des salaires bruts à l'indice des prix à la consommation soit préservée ainsi que la représentativité de cet indice. Le gouvernement soumettra en outre au CNT une proposition de relèvement du revenu mensuel minimum moyen, tel qu'il est réglé par les conventions collectives de travail nos 23 et 33. »

De stemming over het amendement is aangehouden.

Le vote sur l'amendement est réservé.

De heer Schoeters c.s. stelt volgend amendement voor:

« Het 1°, c, te doen vervallen. »

« Supprimer le 1°, c. »

De stemming over het amendement is aangehouden.

Le vote sur l'amendement est réservé.

De heer Schoeters c.s. stelt volgende subsidiaire amendementen voor:

« a) In het 1°, de aanhef van letter c aan te vullen als volgt:

« Zoals die gedefinieerd zullen worden bij koninklijk besluit, genomen na advies van de NAR. »

« a) Au 1°, compléter le début du littera c par les mots suivants:

« Telles qu'elles seront définies par arrêté royal pris après consultation du CNT. »

« b) In het 1°, c, het cijfer 2 te doen vervallen. »

« b) Au 1°, c, supprimer le point 2. »

« c) In het 1°, c, het cijfer 3 aan te vullen als volgt:

« Zoals omschreven in het koninklijk besluit van 29 augustus 1985, tot bepaling van de ondernemingen in moeilijkheden of die uitzonderlijk ongunstige economische omstandigheden kennen, bedoeld in artikel 39bis van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten. »

« c) Au 1°, c, compléter le point 3 par ce qui suit:

« Au sens de l'arrêté royal du 29 août 1985 définissant les entreprises en difficulté ou connaissant des circonstances économiques exceptionnellement défavorables, visées à l'article 39bis de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail. »

De stemming over de amendementen is aangehouden.

Le vote sur les amendements est réservé.

De heer Egemeers stelt volgend amendement voor:

« In de aanhef van het 1°, c, van dit artikel, de woorden « rekening houdend met de specifieke situatie van de kleine en middelgrote ondernemingen » te vervangen door de woorden « rekening houdend met de specifieke situatie van de bedrijfssectoren. »

« Dans le membre de phrase liminaire du 1°, c, de cet article, remplacer les mots « en tenant compte de la situation spécifique des petites et moyennes entreprises » par les mots « en tenant compte de la situation spécifique des secteurs d'activité. »

Het woord is aan de heer Egemeers.

De heer Egemeers. — Mijnheer de Voorzitter, dit amendement werd door samenloop van omstandigheden niet ingediend in de commissie. Wij vragen hiervoor begrip. Wij wensen in het 1°, c, van dit artikel de woorden « rekening houdend met de specifieke situatie van de kleine en middelgrote ondernemingen » te vervangen door de woorden « rekening houdend met de specifieke situatie van de bedrijfssectoren ».

De procedure die de regering door dit ontwerp wil opdringen, zondigt duidelijk tegen de gewoonten van het sociaal overleg, die toch niet dateren van gisteren, maar doorheen de ervaringen werden opgebouwd. In het sociaal overleg wordt nergens duidelijk omschreven wat kleine en middelgrote ondernemingen juist zijn. Ik staaf dit even met een voorbeeld. Mij baserend op de statistische methode van de rijkssociale-zekerheid zou ik op sociaal-technisch gebied kunnen beweren dat een kleine onderneming een onderneming is met één tot negen werknemers. In de wetgeving inzake sociaal overleg is er geen sprake van KMO.

De wetten inzake sociaal overleg zijn daarentegen wel gebaseerd op het begrip «bedrijfssector». Verschillende aanwezigen hier zullen mij daarin zeker bijvallen. Dit is een belangrijke ongeschreven economische wet. De regering trekt nu deze basis van het sociaal overleg volledig scheef, wanneer zij zegt dat er rekening moet worden gehouden met de specifieke situatie van de kleine en middelgrote ondernemingen. Ik meen immers, vanuit mijn naïefheid wellicht, dat het de bedoeling van de regering is in laatste instantie bij het sociaal overleg toch terug te kunnen vallen op de vrije onderhandelingen per sector of per bedrijf, om akkoorden te sluiten met het oog op de bevordering van de tewerkstelling, een soepele werking van de arbeidsmarkt, de inkomensvorming en de koopkracht. Dit heeft de regering toch letterlijk geschreven en zij wilde, mijns inziens, hierbij vooral het accent leggen op de vrije onderhandelingen.

Ik vind het echter bijna onzinnig dat zij hier die vrije onderhandelingen wil doen gelden «rekening houdend met de specifieke situatie van de kleine en middelgrote ondernemingen». Ik speel wellicht voor de advocaat van de duivel wanneer ik beweer dat CAO's die langs deze door de regering opgelegde procedure inzake de vrije onderhandelingen bij het sociaal overleg tot stand komen zouden, de situatie in bepaalde bedrijfssectoren zouden kunnen scheeftrekken ten nadele van bepaalde werkgevers. De syndicalisten hier aanwezig zullen mij ook niet tegenspreken. Dat is dan de demonstratie dat het mes niet altijd aan één kant snijdt, want een mes van overleg moet aan beide kanten snijden, met andere woorden zowel de werkgevers als de vakbonden kunnen snijden. De regering bewijst hier geen goede dienst. Hoe elegant de tekst ook is opgesteld, hij is geen middel om tot een akkoord, laat staan tot overleg te komen en dan spreken we nog niet van vrije onderhandelingen. Mijnheer de Eerste minister, dat was de reden — maar wij weten dat wij hier in de woestijn preken — waarom het zo nuttig zou zijn geweest het begrip bedrijfssectoren aan te houden.

Mijnheer de Eerste minister, u had het over het ontbreken van een bedrijfsvriendelijk klimaat in dit land. Had de regering het goed gemeend met het algemeen sociaal belang — en ik heb toch wat ervaring op dit stuk — dan zou zij een psychologisch klimaat geschapen hebben waarvan wij uit ervaring weten dat dit het uitgangspunt is voor een consensus die tenslotte uimondt in een CAO. Bij zo'n overleg kunnen de partijen hun belangen en standpunten verdedigen, rekening houdend met elkaars opmerkingen. Met artikel 1, 1°, en wat volgt, schept de regering dit psychologisch klimaat niet. Het zal dus een mislukking worden, maar dat is blijkbaar de bedoeling van de regering. *(Applaus op de socialistische banken.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Martens, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, ik moet de heer Egemeers tegenspreken. De regering is helemaal niet zo pessimistisch wat het sluiten van een centraal akkoord betreft. Zij heeft dat doet zeker niet opgeven. Wij moeten natuurlijk de andere hypothese voorzien mocht er geen interprofessioneel akkoord mogelijk zijn. Het ontwerp spreekt over het kader te bepalen waarbinnen, met eerbiediging van de concurrentienorm, vrij kan worden onderhandeld over sectoriële of bedrijfsakkoorden met betrekking tot de bevordering van de tewerkstelling en de soepele werking van de arbeidsmarkt en met betrekking tot de inkomensvorming en de koopkracht. Om twee redenen wil ik als inleiding daartoe «rekening houdend met de specifieke situatie van de KMO's» behouden. Dit experiment gebeurde reeds in de vorige legislatuur. Dit heeft meegebracht dat heel wat KMO's zich bij sectoriële akkoorden hebben aangesloten.

Zij die in het specifiek stelsel zaten, hebben samen met degenen die aangesloten bleven bij sectoriële akkoorden de beste resultaten op het stuk van de werkgelegenheid gegeven. Dat feit valt niet te ontkennen. Wij zouden er verkeerd aan doen deze gelukkige ervaring ongedaan te maken en in deze mogelijkheid van keuze voor het een of andere stelsel niet meer te voorzien.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement is aangehouden.

Le vote sur l'amendement est réservé.

De heer Schoeters c.s. stelt volgend amendement voor:

«Het 1° aan te vullen met een letter d, luidende:

«d) In voorkomend geval, wordt het bedoeld bijzondere-machtenbesluit ter goedkeuring voorgelegd aan het Parlement.»

«Compléter le 1° par un littéra d, libellé comme suit:

«d) Le cas échéant, de soumettre l'arrêté visé de pouvoirs spéciaux à l'approbation du Parlement.»

Op het amendement van de heer Schoeters c.s. stelt de heer Pataer volgend subsidiair amendement voor:

«Het 1° van dit artikel aan te vullen met een letter d), luidende:

«d) In voorkomend geval, zal over het bedoeld bijzondere-machtenbesluit, in zijn ontwerpvorm, door de regering een mededeling worden gedaan aan het Parlement, gevolgd door een debat dat wordt besloten met een vertrouwensstemming.»

«Compléter le 1° de cet article par un littéra d), libellé comme suit:

«d) Le cas échéant, le gouvernement fera, à propos du projet d'arrêté de pouvoirs spéciaux en question, une communication au Parlement, suivie d'un débat conclu par un vote de confiance.»

Het woord is aan de heer Schoeters.

De heer Schoeters. — Mijnheer de Voorzitter, ik had graag gezien dat artikel 1, 1°, zou worden aangevuld met een letter d, om rekening te houden met het geval dat er geen interprofessioneel akkoord zou kunnen worden gesloten. Voor een dergelijk geval zou men aan artikel 1, 1°, kunnen toevoegen: «d) In voorkomend geval wordt het bedoeld bijzondere-machtenbesluit ter goedkeuring voorgelegd aan het Parlement.» In de commissie hebben wij daar reeds over gesproken. Mijnheer de Eerste minister, in het Kamerdebat hebt u gezegd dat u de goedkeuring van het Parlement zou vragen vooraleer die competitiviteitsnorm door de regering zou worden vastgelegd. Wij hebben die kwestie ernstig behandeld in onze fractie. Wij waren van oordeel dat het best zou zijn dat de verbintenis die de Eerste minister aanging, en die wordt vermeld in het commissieverslag en in de *Parlementaire Handelingen* van de Kamer van volksvertegenwoordigers, in de tekst van de bijzondere-machtenwet zelf zou worden vermeld.

Wij dachten dat deze zinsnede best uitdrukkelijk in de tekst van de bijzondere-machtenwet zou staan omdat de beslissing die de Eerste minister, en dus de regering, moet nemen indien geen interprofessioneel akkoord wordt gesloten, van zo groot belang is dat daarover onvermijdelijk een debat moet worden gehouden in de Wetgevende Kamers.

Ik dring sterk aan opdat deze zienswijze uitdrukkelijk in de tekst van de bijzondere-machtenwet zou worden opgenomen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Martens, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb veel waardering voor de werkzaamheden van de SP-fractie en van haar geestverwant. Hier sta ik echter voor een moeilijkheid.

De heer Wyninckx. — Moeilijkheden zijn er om te worden opgelost.

De heer Martens, Eerste minister. — Wat is er gebeurd?

In de Kamercommissie werd de regering geconfronteerd met een gelijkaardig amendement van de heer Tobback.

Ik heb toen een zeer duidelijke verklaring afgelegd, zo duidelijk dat de heer Tobback zijn amendement heeft ingetrokken nadat ik de verbintenis had aangegaan.

Ik heb dezelfde verbintenis aangegaan in de commissie van de Senaat, en bevestig ze hier in openbare vergadering.

Ik vraag bijgevolg niet aan te dringen om het amendement te behouden. Die verbintenis is zo stringent dat er geen twijfel over bestaat dat zij zal worden nageleefd.

In de Kamercommissie had ik kunnen overwegen deze bepaling in dat stadium nog in de tekst op te nemen. Vermits de SP-fractie het initiatief heeft genomen dat amendement in te trekken, zitten wij qua procedure enigszins vast.

Nochtans blijft de verbintenis even formeel.

De heer Wyninckx. — Precies die formele verbintenis wensen wij te vernemen en vast te leggen.

Dit is een van de consequenties van het tweekamerstelsel, mijnheer de Eerste minister. Wij achten dit een belangrijke verbintenis en wij verwachten derhalve niet alleen in de commissie, maar ook hier deze verklaring.

Derhalve zullen de twee indieners niet aandringen op het stemmen over dit amendement. Wij vinden het belangrijk dat u hier, zoals in de Kamer, een analoge verklaring hebt afgelegd.

De Voorzitter. — Handhaaft de heer Schoeters zijn amendement?

De heer Schoeters. — Ik trek mijn amendement in, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — Daar het amendement is ingetrokken, is het subsidair amendement van de heer Pataer niet dienstig meer.

Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, misschien kunnen wij dit dan beschouwen als een intellectuele oefening waarvan de heer Van In al een voorbeeld heeft gegeven. Het antwoord van de Eerste minister op ons amendement interesseert ons.

Ik heb begrepen dat mijn amendement maar zinvol kan worden verdedigd als het wordt gekoppeld aan het amendement van de heer Schoeters. Laat dit bij hypothese nog even bestaan, anders is mijn toelichting totaal zinloos.

Mijn amendement neemt letterlijk het antwoord over van de Eerste minister in de Kamer op het amendement, ingediend door de heer Tobback.

In de onwaarschijnlijke veronderstelling dat het oorspronkelijk amendement wordt verworpen en niet goed wetend op welke grond men zich baseert om dat amendement te verwerpen, konden wij niets beters doen dan het antwoord van de Eerste minister letterlijk citeren en dit in de vorm van een subamendement naar voren brengen.

Ik heb de indruk dat de regering zich — één van de weinige keren — sterk engageert, rechtstreeks inspikkend op een amendement van de oppositie. Deze kans mogen wij niet laten voorbijgaan. Daarom proberen wij het engagement zo letterlijk mogelijk in de tekst op te nemen. Het is veel meer op zijn plaats in de tekst van het ontwerp dan ergens op

een onvindbare bladzijde in het haast onleesbare Kamerverslag. Het verslag van de Senaat is veel beter. Iedereen is het er roerend over eens. Het zou zonde zijn dat mooie antwoord van de regering alleen maar terug te vinden zou zijn op een moeilijk vindbare bladzijde van het Kamerverslag.

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Martens, Eerste minister. — In de hypothese dat de sociale gesprekspartners in de Nationale Arbeidsraad een interprofessioneel akkoord zouden sluiten waarvan de regering vindt dat het niet algemeen verbindend kan worden verklaard door de Koning, zal over dat bijzondere-machtenbesluit in zijn ontwerpvorm door de regering een mededeling worden gedaan aan het Parlement. Ze zal worden gevolgd door een debat dat wordt gesloten met een vertrouwensstemming.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, beide amendementen waren dienstig voor de verheldering van het debat. De Eerste minister heeft geantwoord en ik meen dat wij beide niet dienen te handhaven. Wij zullen alleszins in de toekomst nauwlettend toekijken op de wijze waarop deze verklaring van de Eerste minister wordt gevolgd.

De Voorzitter. — Is de heer Pataer het daarmee eens?

De heer Pataer. — Volkomen, mijnheer de Voorzitter, en ik trek mijn subsidair amendement in.

De Voorzitter. — Het subsidair amendement is dus ingetrokken.

Le vote sur l'ensemble du 1° de l'article premier est réservé.

De stemming over het geheel van het 1° van artikel 1 is aangehouden.

Nous interrompons ici nos travaux.

Wij onderbreken hier onze werkzaamheden.

Le Sénat se réunira demain, mardi 25 mars 1986, à 10 heures.

De Senaat vergadert opnieuw morgen, dinsdag 25 maart 1986, te 10 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 21 h 40 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 21 u. 40 m.)